

SLOVENSKI vestnik

GLASILO SLOVENSKE KOROŠKE

Ljudska skupščina
Aškerčeva
Ljubljana

V. b. b.

NE:

DO

JACELA

ZADRUŽNIŠTVO, LESNI STROKI
O POGODBENIH PRAVICAH

LETNIK VIII.

CELOVEC, PETEK, 10. JULIJ 1953

ŠTEV. 34 (585)

O hujskaški časopisni kampanji

O ozadju in prozornem namenu hujskaškega pisanja nekaterih časopisov, predvsem „Kleine Zeitung“, neposredno pred napovedanim obiskom jugoslovanskega zunanjega ministra smo že pisali. Da je bilo naše gledanje pravilno, potrjuje dejstvo, da je večina listov takoj prenehala s hujskanjem, čim je zaradi boleznih sekretarja za zunanje zadeve Popoviča bil preložen oficijelni obisk. Še neizrabljeni hujskaški članki so verjetno romali v predale urednikov, da ob času ne bo treba novih neodgovornih izmišljotin.

„Kleine Zeitung“, ki se je že pred letom odlikovala v gnusnem obrekovanju in blatenju naših ljudi, tudi to pot nadaljuje s hujskanjem, čim se je ob „ugodni situaciji“ lahko sprostila. Nočemo se baviti z njenimi absurdnimi kombinacijami in domnevmami, ki so tako zločinsko neodgovorne, da bo moral prej ali slej poseči vmes državni pravdnik in pisane postaviti tja, kamor kot morilci dobrega imena spadajo. Spregovoriti pa hočemo k stvari sami kot taki.

Slohera vojna je zlo in menda se človeštvo tega še nikdar ni tako zavedalo kot v zadnji vojni, ko Hitlerjeva dhal, ki je vsepovsod sledila redni vojski, ni poznala nobenih obzirov in zakonov. Kri stotisočih umorjenih žrtev vseh narodov še danes kliče proti nebu in vpije po maščevanju. Kdo je na primer samo tukaj na tej zemlji klical na odgovornost posredne in neposredne morilce selskih žrtev, borcev pri Arihovi peči, umorjenih partizanov pri Zoprah, na Komelnu in pri Libelčah? Kdo se je zanimal za krivce gnusnega umora celotne Peršmanove družine in več sto naših v smrt poslanih KZ-lerjev in izseljencev? Koliko križev bi lahko postavili širom naše zemlje, ki je kakor ena sama z grobovi preorana njiva? Kje so maščevalci krivcev smrti številnih obešenih poljskih in drugih civilnih delavcev? Kaj ko bi „Kleine Zeitung“ šla slikati drevesa, na katerih so visele te nedolžne žrtve in zraven še slikala dvorišča in hiše in lastnike teh hiš? Kaj ko bi „Kleine Zeitung“ napisala reportaže o vseh teh tragedijah in predvsem tragedijah leta 1945, ki so se odigravale na tej zemlji, kjer se je dokončno razsula Hitlerjeva armada in je z njo prišla še večja armada proslulih pustolovcev iz Madžarske, Romunije, Grčije, Albanije in Jugoslavije z raznimi „vražjimi divizijami“ ustašev, četnikov in belogardistov vseh vrst? Koliko zločinov in tragedij med njimi prav na Koroškem, predno so morali v taborišča, zaradi zavisti in nevoščljivosti ob večjem ali manjšem plenu ugrabljenih in „rešenih“ dragocenosti? Kaj ko bi sotrudniki „Kleine Zeitung“ enkrat odkrili vso veliko tragedijo okoli prenosa raznih državnih blagajn, škofijskih zakladov in privatnih dragocenosti? Koliko „Heimkehrerjev“ in njih spremljajočih uniformiranih pustolovcev je izginilo prav zaradi tega še v zadnjem trenutku? Ali ni morda prav molk okoli vsega tega vzrok ostalega prozornega hujskanja? Koliko tragedij ob črti, kjer so se našle zavezniške armade, torej tam kjer je prišlo do končnega razsula tretjega rajha! Nepristranska statistika bi pokazala, da na Koroškem procentualno ni prav nič več vojnih žrtev v zadnjih dneh in nič manj tragedij in samomorov premaganih in obupanih nacističnih priganjačev kot povsod drugod ob tej usodni črti. Pri tem pa so bile na Koroškem ob humberškem mostu še 12. maja 1945 težke borbe med borci za svobodo in SS-ovci, ko je povsod drugod že vladalo premirje!

In vendar naj bi le na Koroškem te zadnje žrtve ne bile žrtve vojne in ne žrtve razbite slodateske in z njo pribegle pustolovske drhali! Tu naj bi zakrivali zločine prav tisti domačini, ki so brez strahu na posledice šli v borbo proti nasilju! Ti partizani, ki se niso bali ne množične ne tehnične nadmoči nacistične vojske, ne zime ne mraza in ne glada, ki so dan za dnem gledali v neenaki borbi smrti v obraz

Presenetljive spremembe na evropskem vzhodu

Če je val nekakšnega ljudskega upora proti zasovražnemu satelitskemu režimu kominformističnih voditeljev, ki se je bil začel z delavskimi demonstracijami v vzhodnem Berlinu, v silnem razmahu spontano zajel vso po sovjetskih oboroženih silah zasedeno Vzhodno Nemčijo in kljub prvotnim ostrim represalijam prisilil njene oblastnike k popuščanju na številnih področjih javnega življenja, po poročilih, ki so prihajala zlasti zadnje dni po ravnih ali viguja-stih poteh iz vsega evropskega vzhoda, lahko rečemo, da se je slično politično vzdušje uveljavilo v skoraj vseh tako imenovanih kominformovskih deželah prav tja do same Sovjetske zveze.

Najpomembnejši dogodek v razvoju omenjenih sprememb političnega vzdušja na evropskem vzhodu je brez dvoma temeljita in presenetljiva preosnova vlade na Madžarskem, kjer je spet enkrat „padla“ visoka osebnost kominformovske hierarhije.

Matias Rakoszi, med predvolilno kampanjo

letos spomladi in na videz do zadnjega časa še najpomembnejša in najvplivnejša osebnost v državi, je bil zamenjan. Na njegovo mesto kot predsednik vlade je stopil dosedanj podpredsednik vlade in član politbiroja madžarske stranke delovnih ljudi Imre Nagy. Po budimpeštanskih poročilih se bo Rakoszi „odslej posvetil le še partijskim nalogam“, kam pa je privedla rakova pot, ki se je čisto tako začela, že precejšnje število bivših kominformovskih voditeljev, je vsemu svetu le predobro znano.

Vsekakor so v tej zvezi bile dovolj zgovorne ostro kritične besede novega predsednika vlade, ki je stari vladi že v svojem prvem govoru ob nastopu funkcije očital „usodne napake“ v njeni politiki glede industrializacije, kmetijstva, trgovine, delovnih pogojev, vere itd., torej praktično v vsem. Sam pa je obljubil nove ukrepe ter pri tem izjavil, da bodo lahko mali kmetje brez nevarnosti za represalije zapuščali zadrage, da bodo ukinjena internacijska tabo-

rišča, da se bodo preseljene osebe (kakor znano, jih je bilo svojčas na desettisoče izseljenih iz Budimpešte in drugih večjih mest v podeželske kraje na vzhodu države) lahko spet prosto gibale po vsej državi. Prav slične so torej te obljube popuščanjem v Vzhodni Nemčiji.

O sličnih dogodkih, kot so bili v Vzhodni Nemčiji, pa poročajo iz Češkoslovaške, Romunije in Bolgarije. Taka poročila so prihajala tudi iz bivše nemške pokrajine Slezije, ki danes pripada Poljski, vendar je poljska vlada (kot edina izmed vseh kominformovskih vlad) te vesti skušala nekako dementirati.

Na Češkem so na primer v zadnjih dneh baje na pritisk delavcev preko sindikata spet razveljavili neki proti „delovni nedisciplini“ naperjeni zakon, ki je bil sprejet šele nekaj dni poprej.

V vseh teh deželah, posebno v Romuniji, odkoder so znani precej točni podatki, so na splošno povišali racionirane količine živil, ki odpadejo na posameznika, odprli skladišča živil in dovažali živila vseh vrst iz Sovjetske zveze. Na drugi strani pa so v teku ponekod tudi še ali ponovno ostri ukrepi, kot na primer v Bolgariji, kjer so baje zadnje dni obsodili na občutni kazni večje število „gospodarskih saboterjev“.

Celo v Sovjetski zvezi sami je prišlo do pomirjevalnih in izboljševalnih ukrepov, da bi omilili budo prebivalstva. Konkreten tak primer je znan za Ukrajino.

Na zapadu so si politični krogi precej edini, da morejo pomeniti vsi ti ukrepi, ali z ostro represalno ostjo proti nemirom, ki izhajajo iz nezadovoljstva ljudskih množic, ali pa vidna popuščanja razvoju dogodkov, ki segajo od Vzhodne Nemčije preko vseh satelitskih držav tja do republik same Sovjetske zveze, zlasti pa nenadna temeljita sprememba na Madžarskem, morda začetek neke nove politične linije Moskve z ozirom na potrebno upoštevanje razmer, ki so nastale — in to zelo vidno — v sovjetskem bloku po Stalinovi smrti.

Jugoslovanski obisk šele jeseni

Jugoslovanski državni sekretar za zunanje zadeve Koča Popović, ki je nameraval 29. junija obiskati Dunaj, da bi vrnil avstrijskemu zunanjemu ministru dr. Gruberju lanskoletni obisk v Jugoslaviji, je po poročilih iz Beograda sicer že zapustil bolnišnico, vendar bo moral po nasvetu zdravnikov še nadaljevati zdravljenje v domači oskrbi. Zaradi tega je bil njegov obisk Avstrije, ki je bil prvotno preložen le za štirinajst dni, v sporazumu med jugoslovansko in avstrijsko vlado odložen do jeseni.

Državni sekretar Popović zaradi bolezni tudi ni mogel potovati na zasedanje zunanjih ministrov Grčije, Turčije in Jugoslavije, ki se je pričelo minuli torek v Atenah, vsled česar je prevzel vodstvo jugoslovanske delegacije na tem zasedanju državni podtajnik za zunanje zadeve dr. Aleš Bebler.

Spet visok obisk v Jugoslaviji

V vrsti obiskov uglednih osebosti iz zapadnih držav je ta teden prispela v Jugoslavijo vdova bivšega predsednika Združenih držav Amerike, gospa Eleonora Roosevelt. Gospa Roosevelt bo ostala v Jugoslaviji kot gost predsednika republike maršala Tita okoli 15 dni.

Kakor nedavno Adlai Stevenson, je tudi ona izrazila svoje zadovoljstvo nad tem, da je lahko prišla v Jugoslavijo. Zlasti se bo zanimala za splošni položaj v Jugoslaviji in še posebno za delovanje Jugoslovanskega društva za Združene narode. Po svojem obisku v Jugoslaviji namerava gospa Roosevelt obiskati med drugimi državami tudi Avstrijo.

Spoznavamo se in zbližujemo

Kakor smo obvestili bralce že v predzadnji številki, je prispelo v spremstvu vzgojiteljev in zdravstvenega osebja na Koroško okoli 390 otrok iz vseh predelov Slovenije. Le-ti preživljajo letošnje počitnice kot gostje socialistične mladinske organizacije „Kinderfreunde“ ob koroških jezerih. Pretežna večina — okoli 250 — nad vse prijetno preživlja dneve v Sekiri ob Vrbskem jezeru, medtem ko se preosta-

močeh, da bi se slovenska mladina kar najbolj počutila. Globoko smo prepričani, da se bodo tako prijetno počutili tudi avstrijski otroci kot gostje Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije na morju, kamor so te dni krenili.

Tudi naši otroci se že vesele dneva, ko bodo lahko odrinili za tri tedne na obalo sončnega Jadrana. Dočim so letovali v zadnjih letih zve-

V mladinskem domu v Sekiri ob Vrbskem jezeru je pravi otroški raj.

lih 140 prav tako dobro počuti ob Millstattskem jezeru.

Veseli našega obiska so nam pripovedovali o izdatni in dobri hrani in prijetnih izletih. O športnih tekmovanjih z avstrijskimi mladinci pa se je posebno pohvalila skupina ob Millstattskem jezeru. Vsega ena deklica, ki smo jo srečali med okroglo štiristotimi mladimi gosti se nam je nekoliko potožila zaradi domotožja. Ostali so le povdarjali, da so domov že pisali in zato pričakujejo skorajšnjih odgovorov.

Veseli smo nad ugotovitvijo, da so gostitelji zares vestno podvzeli vse kar je bilo v njihovih

in poznali le en smoter, da uničijo nasilje, — ti partizani sedaj še bolj strnjeni, organizirani in disciplinirani, naj bi se znašli nad ubogimi, neoboroženimi in „nedolžnimi“ civilisti! To more biti samo mišljenje onih, ki so jim borci za svobodo bili in so jim še „banditi“ in ki jim je še danes hudo za tisočletnim rajhom.

Slovenski partizani in koroški partizani niso nikdar omadeževali visokih človeških idealov svoje herojske borbe in so zato upravičeno ogorčeni nad zločinskimi podtikavanjem od strani neodgovornih elementov. Zato je skrajni čas, da poseže vmes državni pravdnik in pokliče hujskaške klevetnike na odgovornost.

Strah pred resnico

Slovinci na Koroškem smo v zadnjem času priče ponovne gonje zoper „Slovenski vestnik“. Nedavno se je namreč nekaterim v krogu Krške škofije že v drugič zdelo potrebno izobčiti naše glasilo iz vrste vernikom dopuščenih publikacij.

Omenjena, v drugo podvzeta mera proti našemu glasilu s strani krškega ordinariata pa vsekakor ne zasluži pozornosti zaradi namena, s katerim je bila izdana. Kajti praksa — od katere se izgleda iniciatorji ekskomunikacije niso odstili — potrjuje, da bralcev Vestnika od njihovega lista ni mogoče odvrti s podlim klevetanjem niti z grožnjo, da ne bodo deležni odveze, če ga bodo brali. Je pač zatrdno tako, da imajo ljudje lastne oči in pamet ter da se radi sami prepričajo pa tudi sami presodijo. Da je temu tako, potrjujejo ugotovitve številnih naročnikov Vestnika, ki so izrazili uredništvu prepričanje, da za omenjeni korak krške škofije vsebina Vestnika ni — ali vsaj ne bi smela biti — povod. Povsem točna in pravilna je ugotovitev bralcev, da naš list ni priobčeval ničesar, kar bi moglo užaliti poštna verska čustva, cerkev ali njene predstavnike, ki v resnici služijo cerkvi a ne politiki in oddaljevanju koroških Slovencev od sadov matične slovenske kulture.

Po tem kar smo povedali se nam naravnost vsiljuje vprašanje: Kje so resnični vzroki za poostreno gonjo zoper „Slovenski vestnik“ v „Verordnungsblattu“ Krške škofije in kaj potrjuje ta srednjeveška mera, preračunana na podlo izkoriščanje verskih čustev koroških Slovencev? Odgovor ne bo težak!

Med temeljne vzroke sodi nedvomno poleg doslednega prizadevanja našega lista za vsestransko enakopravnost koroških Slovencev — dosledno prizadevanje Vestnika, da bi seznanil naše ljudstvo z resničnim položajem vere in cerkve v Sloveniji in Jugoslaviji. Prav ta resnica, o kateri so se imeli priliko prepričati vsi, ki so obiskali Slovenijo, utegne najbolj boleti.

Sicer pa, kako ne bi bolela, ko pa postavlja na laž številna podla obrekovanja slovenskih duhovnikov s strani tukajšnjega klerikalnega tiska!

Iniciatorji gonje zoper Slovenski vestnik se bodo pač morali spoprijazniti s tem, da se Vestnik tudi v bodoče ne bo oziral na želje tistih

v službi Krške škofije in blizu nje, ki jim politična računica obeta dobiček če klevetajo vse kar je slovenskega — pa tudi duhovnike onstran meje. Ker nam je bližja resnica, homo tu di v bodoče seznanjali javnost, ko bo klerikalno časopisje širilo podobne izmišljotine kakor je bila nedavno povsem neresnična vest o „pre-povedi dela ordinariata katoliške cerkve v Ljubljani in Mariboru“. — Če vidijo tisti, ki dajejo nalog za „Verordnungsblatt“ napad na cerkev in njene predstavnike na Koroškem v tem, da je Slovenski vestnik ponatisnil n. pr. izjavo ljubljanskega škofa dr. Vovka, s katero je le-ta osebno ožigosal zlaganost vesti o prepovedi dela katoliških ordinariata v Ljubljani in Mariboru, bomo verjetno kaj skoraj še tretjič „izobčeni“.

Stejejo si namreč tudi še v bodoče za dolžnost napram ljudstvu, objavljati razgovore z znanimi slovenskimi pisatelji in javnimi delavci kakršni so Fran S. Finžgar, dekan teološke fakultete dr. Cajnkar in drugi. Koroški Slovenci naj izvedo resnico o vsem — pa tudi o položaju vere, cerkve in njenih ustanov v LR Sloveniji iz ust priljubljenih slovenskih javnih delavcev in duhovnikov.

K temu, da je Vestnik ponovno ena izmed točk v „Verordnungsblattu“ pa je nadalje pri-

spevala okolnost, da postaja čedalje bližji tudi tistim koroškim Slovincem, ki ga v preteklosti iz kakršnih koli razlogov niso brali. To se kaže med drugim v porastu števila naročnikov kljub poletnemu času, ki ga kmetu za čitanje le malo preostaja. Rastoče število Vestnikovih bralcev pa pomeni, da je med koroškimi Slovenci čedalje manj takšnih, ki zapirajo oči pred stvarnostjo.

Kakor naši naročniki in bralci sami dobro vedo, jih nikoli nismo pozivali, naj bero samo naš list. Nasprotno! Pozivali smo, naj berejo tudi druge, da bodo lahko kar najboljše sami presodili.

Toda tisti, ki — vsekakor ne brez „goreče“ želje emigrantskih agentov — segajo po nedemokratskih, srednjeveških merah, potrjujejo s ponovnim „izobčenjem“ Slovenskega vestnika le svojo nemoč. In še več. Potrdili so, da jih je strah pred resnico!

Pri tem pa naj spomnimo še, da bi zastoj listali po letnikih „Verordnungsblatta“ Krške škofije, če bi hoteli v njih najti le enega izmed tolikih nacističnih listov, ki so z naslado odobravali nečloveško preseljevanje in grozodejstva, početa s stotinami nedolžnih koroških Slovencev, med katerimi so bili tudi — duhovniki...

Odkar mu je uspelo pregnati kralja Faruka iz dežele, je general Naguib nesporni vladar Egipta. Sedaj, ko je pred tremi tedni tudi še formalno odpravil staro državno obliko ter postal predsednik republike in ministrski predsednik obenem, še bolj kot prej združuje vso oblast v svojih rokah. Slika kaže generala Naguiba s svojim namestnikom in notranjim ministrom Camel Abd el Nasser-om (levo) in vrhovnim poveljnikom egiptovske vojske, general-majorjem Abdul Hakim Amer-om (desno) po podpisu listine, po kateri je Farukov naslednik, mladoletni kralj Ahmed Fuad zgubil egiptovski prestol. (AND)

Širokogrudnost jugoslovanskih oblasti do vseh verskih skupnosti v državi

potrjuje tudi šostanjski župnik Pavel Gril

Naše bralce smo že seznanili z izjavami številnih katoliških duhovnikov širom vse Slovenije, v katerih so le-ti dali izraza svojemu zadovoljstvu, da je jugoslovanska ljudska skupščina sprejela zakon o pravnem položaju verskih skupnosti. Večina duhovnikov v Sloveniji s priznanjem ugotavlja, da je ta zakon ustvaril trdno podlago za dobro sožitje med cerkvijo in državo in da na temelju ustavnih določil jamči popolno versko svobodo državljanom vseh ver in narodnosti.

Nedvomno bo naše bralce zanimala tudi izjava, ki jo je glede zakona o pravnem položaju verskih skupnosti v Jugoslaviji pred nedavnim podal župnik v Šostanju, g. Pavel Gril, katerega mnogi koroški Slovenci poznajo kot sorojaka še iz časa, ko je pred 33 leti vodil dijaški dom v Velikoven, kjer je obstojala takrat slovenska gimnazija in slovensko učiteljske.

G. Pavel Gril, brat g. Antona Grila, p. d. Jergarta na Plaznici in Maksa Grila, p. d. Mentla v Vovbrah, je že 28 let župnik v Šostanju pri Slovenjem Gradcu. Svoje mnenje o širokogrudnosti ljudske oblasti do vseh verskih skupnosti je g. župnik Gril izrazil z naslednjimi besedami:

„Gotovo je prizadevanje naše ljudske oblasti, da se med cerkvijo in državo ustvari odnosi, ne le znosni, marveč tudi obojestransko zadovoljivi, vsega priznanja in pohvale vredno. Mislim, da je ta smoter že dosežen. Naša ljudska oblast je s tem zakonom pač dokazala vso svojo dobro voljo, da omogoči kakor verskim skupnostim tako tudi katoliški cerkvi svobodno delovanje pri verski vzgoji naroda. To dokazu-

jejo izrecno še členi 4, 5 in 6 tega zakona, členi 9, 10 in 11 pa vso dobromislečo širokogrudnost državne oblasti do vseh verskih skupnosti, torej tudi do katoliške cerkve.“

Konferenca o prometu med Dunajem in Trstom preko Jugoslavije

V obojestranski želji, da bi se sodelovanje na področju železniškega prometa še bolj učvrstilo, je bila minulo soboto v Ljubljani konferenca med predstavniki avstrijskih in jugoslovanskih železnic. Konferenci so prisostvovali tudi predstavniki trgovinskih zbornic Ljubljane in Gradca ter predstavnik jugoslovanske carinske uprave.

Na konferenci so med drugim razpravljali predvsem o uvedbi rednega tranzitnega motornega brzovlaka na progi Dunaj — Trst, ki bi vozil dnevno preko Gradca, Maribora in Ljubljane. Jugoslovanski zastopniki so ta predlog v načelu odobrili, avstrijski delegati pa so predlagali, da bi se v svrhu pospešitve tranzitnega prometa na omenjeni progi izvršili obsejni kontrolni pregledi med vožnjo v vlaku.

Okoli 25.000 Avstrijcev zaposlenih v Švici

Meseca februarja so ugotovili, da je v Švici zaposlenih 140.000 inozemskih delovnih moči. Med temi inozemskimi delavci je bilo takrat 24.700 Avstrijcev. Število avstrijskih delavcev v Švici zavzema za Italijani in Nemci tretje mesto.

Za socialistična načela

Na nedavni konferenci socialistične stranke na Koroškem je voditelj koroških socialistov Ferdinand Wedenig pozival med drugim k strpnosti do koroških Slovencev in izjavil, da socialisti kot internacionalno orientirani ne smejo prezreti pravic narodne manjšine, pa tudi da njim ne gre niti za germanizacijo niti za slovanizacijo, ker imajo pred seboj druge, važnejše naloge.

Vsekakor drži, da so socialisti trenutno edina demokratična sila na Koroškem, ki je prelomila s preživelo nacionalno nestrpnostjo in pokazala določeno mero razumevanja za potrebe in demokratične zahteve našega življa na Koroškem. Najboljše spričevalo so dali njihovi dosedanja politiki na Koroškem vsekakor zadnje volitve: njihov ugled in njihova moč sta po vsej Koroški porastla, posebno pa sta še porastla na tako imenovanem mešanem področju. Prav zaradi njihove večje strpnosti in socializmu najbližje politike je tu glasoval zanje tako nemško kot slovensko govoreči del ljudstva. Prekinitev z dolgoletno prakso drugih meščanskih in nazadnjaških političnih grupacij, ki s svojo politiko grade tudi na razpihovanju velikomemškega šovinizma, je povzročila, da so slovenski volivci na Koroškem zvečine glasovali za socialistično stranko Avstrije. To je bil pravzaprav prelom v dosedanjem gledanju koroških Slovencev, to je bil nedvomno začetek konca klerikalnega vpliva, ki je dolga leta prevladoval med koroškimi Slovenci. Slovensko ljudstvo na Koroškem se je znašlo z avstrijskim ljudstvom skupno v vrstah socialistične stranke ne samo zaradi tega, ker so socialisti obetali pravičnejšo rešitev nacionalnega vprašanja, ampak predvsem zato, ker prav tako kot avstrijsko ljudstvo stremi za socializmom. Rezultat februarjskih volitev je pravzaprav pokazal, da koroško slovensko ljudstvo ni pripravljeno biti samo lojalni sodelavec, ampak tudi aktivni soborec v boju za socializem. Rezultati teh volitev so dali mnogo obetajoče izhodišče za nadaljnjo krepitev socialističnih sil na Koroškem.

Temu spoznanju pa pravzaprav docela nasprotujejo izjave, objavljene v listu „Die Neue Zeit“, 27. junija, izjave, ki jih je še pred socialistično konferenco dal zastopniku beograjske „Borbe“ koroški deželni glavar.

Ni naš namen izkoriščati izjave deželnega glavarja Wedeniga v polemične svrhe. Polemika o tem, kaj je in kaj ni, ne bi privedla do ničesar, še najmanj pa bi koristila razvijanju dobrih odnosov med Avstrijo in Jugoslavijo na sploh, med Koroško in Slovenijo pa še posebej. Gre le za drugo, preprosto ugotovitev: na Koroškem sta v nacionalnem vprašanju že od nekdaj prevladovali dve težnji. Na eni strani težnja po pomiritvi obeh narodov, ki tam drug ob drugem živita — njeni predstavniki so socialisti. Na drugi strani pa težnja po razpihovanju nacionalističnih strasti — meščanske in pronacistične stranke — težnja, ki je svoje čase ustvarila najboljše pogoje za rast nacizma. Primerjava obeh teženj pa vodi do zaključka, da socialistične izjave, ki se docela ujema s stališči meščanskih in nazadnjaških strank, pomenijo odstop, popuščanje pred njimi, s samim tem pa vodijo tudi k slabitvi socialističnih sil. Prav tako pa morejo take izjave samo desorientirati slovensko koroško ljudstvo in ga r.a silo potiskati znova v naročje reakcionarnega klerikalnega vpliva.

Po našem mnenju je glavna naloga socialistov predvsem boj za socialistično družbeno ureditev, s samim tem pa tudi boj za enakopravnost vseh narodov. In to za enakopravnost na socialističnih načelih.

Ob vsem tem pa o enem ne more biti dvoma: takrat, ko bo socializem v Avstriji dokončno zmagal, ko bo vprašanje enakopravnosti koroških Slovencev rešeno v socialističnem duhu, bodo sama po sebi odpadla ne samo vprašanja „priznanja meja“, ampak tudi druga. Takrat bo prav gotovo odpadlo še zadnje, kar še loči dva naroda na Koroškem, pa tudi dve sosednji državi.

(Ponatis iz „Slovenskega poročevalca“)

Še vedno visoko število brezposelnih

Iz poročil deželnih delovnih uradov je razvidno, da je bilo v Avstriji 30. junija še vedno 143.118 brezposelnih, med temi 79.452 moških in 63.666 žensk. Primerjava s preteklim letom kaže, da je letos ob istem času število brezposelnih za 24.173 oseb višje kakor lani. Na Koroškem je znašalo 30. junija stanje brezposelnih 6756 oseb.

Dodelitev mark za potovanje v Avstrijo

V prvih petih mesecih letošnjega leta je Zpadna Nemčija dodelila 21,6 milijona nemških mark za potovanje v Avstrijo, to je za 9 milijonov več, kakor v istem času v preteklem letu.

M. Joseph Laniel

je nedavno sestavil novo francosko vlado po pettedenski krizi. Laniel poseduje tekstilno tovarno in pripada isti stranki kakor Pinay, ki se je minulo leto razmeroma dolgo mogel držati na oblasti. (AND/INP)

Zadružništvo v lesni stroki

Naše blagovno zadružništvo je doseglo lep razmah. Potrebno je, da se zadružno delovanje razširi tudi na nakupovanje, predelavo in vnovčevanje lesa. Pri tem bo za našega kmeta nastal boljši položaj, ker bi on postal prodajalec zadrugi. To mu bo dalo možnost stopiti s svojo gospodarsko zadrugo v tesnejše stike in bo lahko že vnaprej dobil na račun lesa pri svoji zadrugi potreben denar, razne potreščine in stroje. Kako težko je marsikateri kmet v stiski prosjačil pri lesnem trgovcu za denar in je navadno ob taki priliki napravil neugodno lesno prodajno pogodbo.

Opažamo, da vlada med zadružnimi člani in zadrugami povsod prijetna domačnost in to se bo preneslo tudi na lesni sektor. Za našega kmeta, ki nima priložnosti se stalno informirati o lesnih cenah in mnogokrat nasede v svojo škodo pri prodaji lesa, bo prijetna razbremenitev in pomirjenje, če bo imel možnost se obrniti na zadrugo in tam videl pripravljenost, z njim skleniti solidno kupčijo za les po vsakokratni dnevni ceni. Nastavljenci zadruga se zavajajo, da morajo delati v korist članov, ker je njihova služba odvisna od zadrugnikov. Radi tega položaja je zjamčeno, da se bo vse delo vršilo vestno in posebno še, ker zadruga ne zasleduje cilja, da bi se čez noč obogatila na račun nepoučenega kmeta ampak ima le namen, koristno posegati in vplivati na pravične cene.

Zadruga bo vsak čas jemala in prevzemala les od svojih članov, četudi ne bi obstojala kakšna pogodba, po dnevnih cenah.

Gozdni posestnik ne bo izpostavljen kakršni koli zlorabi pri prodaji in merjenju lesa. Mnogokrat si lesni nakupovalci kar sami izberejo najlepše drevje v gozdu za sekanje. Oni se ne ozirajo na potrebe kmetije in zahteve gozdne gojitve. Radi brezbrčnosti se pri sekanju poškoduje mlado drevje v bližini. Les se ne izdela na čisto ampak ostanejo močni vrhi neokleščeni, ki zadušijo naravni naraščaj in so tudi gnezdišča gozdnih škodljivcev. Spravljanje lesa se vrši ob mokrem vremenu, ker je takrat najcenejše in se s tem silno veliko stoječega lesa poškoduje. Ogromna gospodarska škoda na kmečkem gozdu in imetju pa se povzroča s tem, ko lesni nakupovalci brezobzirno posekajo tudi zadnje mlado drevje in tako opustošijo gozd za dolgo dobo, samo da je bil les poceni. Takemu početju se mora napraviti konec.

Zavedati se moramo, da je največje važnosti ohranitev kmečkega gozda in dvig lesne produkcije. V doseg tega se mora kmetu nuditi potrebno znanje in spoznavanje življenja v gozdu. Slučaji, da se kmet za svoj les malo briga, ker ne rabi dohodkov iz gozda, ali obnovo gozda opušča, ker ta gozd njemu ne bo

več koristil radi dolgo razvojne dobe, zanemarljiva trebljenja, ki mu da vmesne dohodke in zboljša rast, niso na mestu.

Prav posebno nazadnjaški pa je oni kmet, ki ima star zrel les, pa ga ne seka, ker ne rabi denarja, ampak pusti da postane drevje na panju trohnelo in se počasi posuši drevo za drevesom.

Potrebno je, da se naš kmet, ki se v drugih kmetijskih panogah modernizira, tudi za gozd enako zanima in spozna njegov veliki pomen, da mu bo gozd in les dal boljše dohodke.

Mogoče bi bil pred leti še ugodnejši čas za razvoj zadrug na lesnem področju. Po zastoji v lesni trgovini pa se tako važen delokrog ne da več odlagati, ker je v tem poslu veliko denarnega prometa in poleg živinoreje izkazuje les pri kmetu največ denarnih dohodkov.

Zavedajo se, da je obstoj naših zadrug odvisen od članstva in prometa, radi tega bodimo disciplinirani in dajmo pri vseh nakupih in prodajah prednost svojim lastnim zadrugnim ustanovam, ker s tem koristimo samemu sebi.

M. Z.

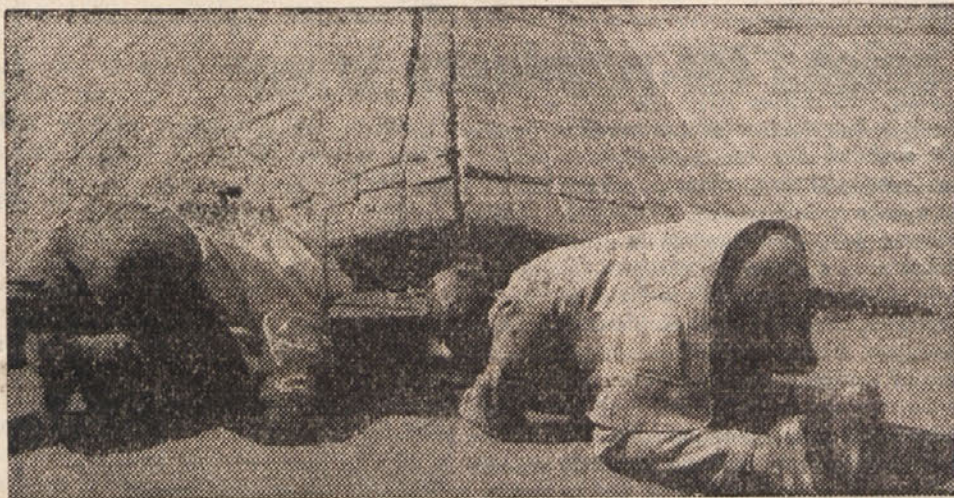
V štirih tednih bodo odprli II. koroški velesejem

V torek zvečer minulega tedna je bila v restavraciji Koncertnega doma tiskovna konferenca, na kateri so obravnavali zadeve letošnjega koroškega velesejma. Prezident velesejma, mestni svetnik Novak, je med drugimi gosti pozdravil deželnega glavarja Wedeniga, deželnega svetnika Raderja, župana Grafa in podžupana Katziana. Prezident Novak je v svojem referatu predvsem naglasil velik pomen letošnjega velesejma za koroško gospodarstvo pa tudi vlogo, ki jo bo imel za mednarodne trgovinske vezi. Tudi letošnji velesejem bo povezan z lesno razstavo, ki bo pomenila tovrstni strokovni velesejem, ter bo lesnogospodarska razstava predstavljala središče velesejma.

Prezident Novak je nadalje podal kratek pregled o dosedanjem uspešnem razvoju prizadevanj za dober uspeh pomembne gospodarske prireditve. Koroški velesejem je dosegel na-

daljnje uspehe glede priznanja, kar dokazuje, da so ga vključili v vrsto gospodarskih prireditve, ki so deležne kontingentov. Z Zapadno Nemčijo je sklenjen kontingent v znesku 200.000 mark, ki bo prišel v prvi vrsti v korist lesno strojni industriji in bodo lahko razstavile priznane tvrdke tovrstno blagovno panogo. V prizadevanju poglobitve sosedskih in trgovinskih odnosov z Jugoslavijo se je v medsebojnem velesejskem sporazumu sklenila blagovna lista za 3.045.000 šilingov. Ta sporazum bo podlaga za nadaljni razvoj trgovinskih poslov. Slovenija bo v okviru kolektivne razstave postavila svoje proizvode v prikaz. Na koroški velesejem se je prijavilo tudi večje število italijanskih razstavljalcev. V ostalem pa je zelo naraslo zanimanje za koroški velesejem pri avstrijskih razstavljalcih.

Velesejski prostor je popolnoma zaseden, čeprav so ga letos povečali za 30 odstotkov.

V severni Evropi je zadnje dni vročina bila tako jaka, da se je ponekod vsled nje cestni tlak močno razširil in so nastale deloma do 45 cm visoke vzbokline, ki so ogrožale varnost prometa ter s tem predstavljale resen problem. Inženirji so proučevali, do kake mere so te okvare cest prizadejale tudi podcestnim napravam, kot vodovodom, plinovodom itd.

Velesejskemu odboru je nemogoče ugoditi še nadaljnim prijavam.

Kakor rečeno, bo v ospredju velesejma prikaz lesnega gospodarstva, kjer bo za koroško in avstrijsko gospodarstvo tako važna surovina les pokazana v vseh možnostih uporabe od živega gozda do najfinejšega lesnega izdelka. V veliki meri bodo razstavljeni za lesno produkcijo potrebni stroji, predelovalni stroji in moderna transportna sredstva. Poseben pomen bo imela „Avstrijsko lesno gospodarska prireditve“, ki bo v okviru velesejma dne 7. avgusta. V okviru velesejma bo tudi zasedanje avstrijskih lesnih eksporterjev. V deželnem muzeju pa bo posebna razstava „les v umetnosti in narodni kulturi“.

O programu lesnogospodarske prireditve je izčrpano poročal dvorni svetnik dipl. ing. F. e. s. t. Dr. ing. Duschek bo predaval o važnem problemu proizvodnje lesa in preskrbi surovine les v Avstriji in Evropi. O pravilni in racionalni ureditvi prevoza in prenosa lesa bo govoril visokošolski profesor Hafner. S primernimi metodami lesnega transporta je mogoče zboljšati oziroma ohraniti kvaliteto lesa, predvsem s skrajšanjem delovnim procesom. Direktor Willeger bo demonstriral primere modernega žagaranja, kar je posebno aktualno, ker mnogi lastniki žag stremijo v svojih obratih izkoristiti pridobitve moderne tehnike. Pomen fabrikacije papirja, ki zahteva letno 2 milijona kubičnih metrov lesa, bo razložil dipl. ing. Hackl, dr. Oelschlagel pa bo govoril o produkcijskih in prodajnih razmerah lesnopredelovalnega gospodarstva. O važnem sektorju lesnega eksporta v okviru avstrijskega trgovinstva bo govoril dr. Burges.

Zelo nazorna in praktičnega pomena bo posebna razstava „transport v obratu“, kjer bo referiral ing. Keller.

Oficielni del konference je zaključil deželni glavar Wedenig, ki je izrazil svoje zadovoljstvo nad predvidenimi uspehi letošnjega koroškega velesejma.

GOSPODARSKI DROBIŽ

Lanski uvoz čebule

Avstrija je lani uvozila 3750 ton čebule v vrednosti 7,9 milijona šilingov. Od te količine čebule je bilo uvožene iz Jugoslavije 591 ton.

Letošnji krompir na dunajskem trgu

Dunajski trg so v pretekli teden oskrbeli z večjimi množicami letošnjega tuzemskega krompirja. Cene so padle od 3 šilingov in 2,50 šilingov na 1,50 šilinga. Kumare so stali na Dunaju pretekli teden 4 do 4,50 šil. kilogram. Predpretekli teden so prodajali na Dunaju prve italijanske marelice po 9 do 10 šil. kilogram. Tudi iz Jugoslavije in Bolgarije je bilo na Dunaj uvoženih več vagonov marelic.

Blaž Singer:

Zasebni, mezdni ali skupni kmetijski stroji?

(4. nadaljevanje)

V zadnjem nadaljevanju smo načeli vprašanje skupnih kmetijskih strojev in sem v uvodu postavil, da v večini naših kmetij odgovarjajoča zasebna mehanizacija dela — torej taka, ki nam zniža proizvodne stroške na minimum, brez da bi preko mere obremenili mrtvo oz. obrabljačo se premoženje — ni izvedljiva. Iz razmotrivanj okoli mezdnih kmetijskih strojev pa tudi sledi, da je pri njih glavna hiba v tem, da ti stroji zaradi preširokega akcijskega radiusa niso vedno dosegljivi, kadar jih potrebujemo, kar pomeni, da potrebnih obratnogospodarskih preureditev (odprava dela vprežnih živali, shajanje z razpoložljivo človeško delovno silo tudi pri intenzivnejši meri proizvodnje) ob zanašanju na mezdne stroje ne moremo izvesti.

Torej je spričo nujnosti znižanja proizvodnih stroškov in razbremenitve človeške delovne sile od prekomernega dela razmišljanje o skupnih strojih resno in iz dneva v dan bolj aktualno.

Zavedam se, da vprašanja, ki so s tem v zvezi tu in tam ne bodo našla razumevajočih ušes. Vem, da bodo vsi glasovi, češ „to je namigavanje na komunistične metode, na kolhoze „prisilne zadruga“, to je jemanje samostojnosti kmetu, to je žaljenje kmeta kot samostojnega in „ponosnega“ gospodarja in podobno. Da kar vnaprej odvezam ost takemu naivnemu mnenju in od gotove vrste ljudi kmečko nesodobnemu in zlonamernemu natolcenvanju, bom povedal, da izvirajo izkušnje, ki jih bom navedel, iz Zapadne Nemčije in da so v razvoj strojnih skupnosti in izkušnje pri tem opisane v knjigi „Eigen-, Lohn- oder Gemeinschaftsschlepper für bäuerliche Familienbetriebe“, ki jo je izdal Kuratorij za tehniko v kmetijstvu v Frankfurtu ob Mainu skupno s kmetijsko nasvetovalno službo pokrajine Hessen (Zapadna Nemčija) v letu 1950. Znano je tudi, da so kmetijske strojne skupnosti dočela uspele v drugih zapadnoevropskih državah, n. pr. na Holandskem, Danskem, Švedskem itd. Toda navajal bom le primere iz Zapadne Nemčije, ki so natanko analizirane v zgoraj omejeni knjigi.

Pred 15 leti so pričeli v Württembergu kmetije na svojo roko združevati v takimenovane „traktorske skupnosti“ (pri skupnih poljskih strojih je ključni stroj razumljivo traktor, zato tudi tako ime). Tem posameznim vzgledom so po letu 1945 nemški kmetje na široko sledili tudi v ostalih pokrajinah Zapadne Nemčije. Vzrok je bil brez dvoma v pomanjkanju ljudi na kmetijah (ki je v Nemčiji še večje kot pri nas), o obrabljenih in deloma tudi uničenih starih strojih ter pomanjkanju investicijskega kapitala.

Ena od najstarejših traktorskih skupnosti je v Dettingen in obstoja že 15 let. Tam je kupilo brez slehernega pismenega sporazuma leta 1937 šest kmetov skupno traktor z 11 PS zmogljivosti s kosilno napravo in k njemu še 2 enosni prikolici, 1 dvobrazdni plug, 1 kultivator in gnojnični sod za 1000 l vsebine. Kmetije so posedovali naslednjo površino zemlje (v ha):

	kmet. obdel. zemlje	od tega njiv	travnikov
1. kmetija	7.93	4.93	3.00
2. kmetija	9.90	7.10	2.80
3. kmetija	8.86	5.86	3.00
4. kmetija	7.19	4.60	2.59
5. kmetija	4.83	2.98	1.85
6. kmetija	4.32	1.96	2.36
Skupno	43.03	27.43	15.60

K nakupu traktorja je doprinesel vsak svoj delež, ki so ga zračunali po hektarjih kmetijsko obdelane površine.

Vse kmetije so dotlej delale brez konj in volov, torej s kravami. Za težja dela so si izposojale od večjih kmetov konje in vračale tem z dnino, kar je povzročalo vedno večje težave, ker je pričelo na kmetijah primanjkovati ljudi in je to dejstvo povzročilo pomanjkljivo obdelovanje zemlje s padajočo produktivnostjo kot končnim efektom. Kmetje so od traktorja pričakovali intenzivnejše poljedelstvo, razbremenitev krav od vprežnega dela in povečanje molznosti ter pridobitev časa za oskrbo sadja in pridelovanje povrtin. In to so z njegovim nakupom ter uporabo tudi dosegli.

Preje je imelo vseh 6 kmetij 21 krav, ki so dale skupno 52.849 l mleka. Po štirih letih skupnega traktorja pa so imeli 23 krav, ki so dale 66.886 l mleka, torej 14.037 l več. Skupno so 1940 izkupile za mleko 3.371,50 Mark več kot 1937, letni izdatki v gotovini za traktor pa so znašali skupno 730,50 Mark. Razumljivo je, da ne smemo celotnega podviga molznosti pripisati v korist traktorja, ki je omogočil intenzivnejše obdelovanje, toda dobršen del gre brez dvoma na njegov račun. Še bolj kot pri mleku se je učinek traktorja pokazal pri razbremenitvi delovne sile. Dočim so s kravjo vprego za obdelavo 1 ha prej potrebovali 150 delovnih ur, se je s pomočjo traktorja delovni čas znižal za ca. 88 ur. S tem pridobljenim časom so kmetje povečali pridelovanje okopavin od 15 na 20 % obdelane površine, in za to izkupili 2700 Mark več kot prej.

Skupni kosmat dohodek vseh šestih kmetov se je računsko povečal za ca. 5.350 Mark za leto, stroški vzdrževanja in amortizacije traktorja (ki jih je treba odšteti) pa so znašali 1.630 Mark. Spričo takih koristi so bili po 12 letih — ko je bil prvi traktor obrabljen — vsi kmet-

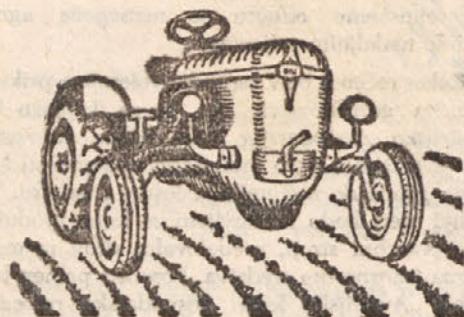
je te skupnosti za to, da nadomestijo stari traktor z novim 15 PS-traktorjem ter da dodajo k skupnem orodju še brano.

Naravnost zanimivo enostavna pa je bila uprava teh skupnih strojev. Ker jim je bil traktorist predrag, je vozil s traktorjem vsak sam. Vseh šest kmetov je napravilo tečaj za traktoriste in se tako usposobilo za smotno ravnanje s tem vozilom. Iz svoje srede pa so izvolili predsednika, ki je imel stroje pod streho in ki je opravljal za delo traktorja blagajniške posle. Knjigovodstva niso vpeljali, zedinili so se edino na to, da za delo traktorja vplača v skupno blagajno vsak po 0,80 Mark na liter porabljenega goriva, kar je zadostovalo za gorivo, olje, popravila in zavarovalnino. Potrošnja na gorivu so merili takole: Ko je eden od njih traktor potreboval, je z merilno palico zmeril količino goriva v tanku in to ponovil, čim je pripeljal traktor v garažo. Porabo goriva je nato zapisal na tablo, ki je visela v garaži. Predsednik je od časa do časa potrošnja goriva po posamezniku vpisal iz table v navaden zvezek in nato z njimi obračunal.

Ta skupnost je vsakemu od udeležencev jamčila pri izkoriščanju skupnih strojev popolno prostost. Vsak je doprinesel svoj delež k nakupu in sicer po ha obdelane zemlje ter plačal svoj del za potrošnja goriva, olja, popravil in zavarovalnino. Le leta 1948, ko so pustili traktor generalno obnoviti, v blagajni zbran denar ni zadostoval in so primanjklaj krili še vsak iz svoje blagajne.

(Se nadaljuje.)

Izdajatelj, lastnik in založnik lista: Dr. Franc Petek, Velikovec. Uredništvo in uprava: Celovec, Gasometergasse 10. Telefon 16—24. Za vsebino odgovarja: Rado Janežič. Tiska: Kärntner Druck- und Verlagsgesellschaft m. b. H., Klagenfurt. — Dopisi naj se pošiljajo na naslov: Klagenfurt, 2. Postschleiffach 17.

Obvestila

NAPREDNIH GOSPODARJEV

Še o strniščnih krmskih posevkih

V „Obvestilih“ z 26. junija t. l. sem po-
zabil pomeniti se še o dveh oz. treh strniš-
čnih krmskih rastlinah, katere sejemo lahko
po žitu, ki jih pa le bolj izjemno kosimo še
v letu setve. Glavni in prvi pridelek, prvo
zeleno krmo, nam daje navadno šele v pri-
hodnjem letu, v letu po setvi.

So to ozimna repica (Rübsen) in ogrščica
(Raps) ter krma rž.

1. Repica in ogrščica

Glede krmne repice nisem mogel svoj-
časno zbrati na Koroškem pravih podatkov.
Razven nekoliko splošnih podatkov o po-
voljnem uspevanju v Podjuni.

Ker je vendar pri nas doma na apnenča-
stem prođu pod Obirjem vedno primanjko-
valo zgodaj spomladi zelene krme in živine
niso hoteli puščati na pašo zelo dvomljive
vrednosti v obdravskem logu sem svetoval
sejati za zeleno krmo ozimno repico. Uspeh
s to je bil letošnje spomladi naravnost re-
korden. Nepričakovano hitro je dala spo-
mladi izdaten prvi pridelek krme in sicer že
v času, ko so bili travniki še rujavi.

Ozimno repico in ogrščico sejemo od kon-
ca julija do sredi avgusta v strnišče po žitu;
dajeta prvo zeleno krmo spomladi. Ogrščica

je prikladna za toplejše lege in boljše zem-
ljine, dočim repica uspeva tudi v hladnejših
krajih in na lahki peščenati zemlji. Poman-
kanje apna ti rastlini ne preneseta. Hvale-
žni sta za obilno gnojenje.

Marsikje sejajo repico takoj po žitu, obil-
no zagnojijo z gnojnicami ali solitrom in zato
v jeseni že redno kosijo; zgodaj spomladi
dajo zopet solitra in sredi aprila kosijo že v
drugič. Repica je zgodnejša kot ogrščica.
Toda tudi ogrščico zamoremo, če smo dobro
gnojili in pravočasno sejali, že v jeseni ko-
siti. Na 1 ha ob strojni setvi in razdalji vrst
po 33 cm rabimo 10 do 12 kg semena ter bi
ob polnem gnojenju bilo potrebno na 1 ha:
250 do 350 kg solitra (ali odgovarjajočo koli-
čino gnojnice), 150 do 250 kg tomaževe
žlindre in 150 do 250 kg kalijeve soli. Kali-
jeva sol ni potrebna, če smo gnojili z gnoj-
nico.

Večinoma bomo vendar pri nas sejali oz.
repico menda na široko in rabili v ta namen
nekoliko več semena.

Če bi gnojili repici tudi z hlevskim gnoj-
jem, sejali tudi bolj pozno in ne reflektirali
na jesensko košnjo, ji nitramonkala na bolj-

ših zemljinah ne bomo dali v jeseni, marveč
pretežno šele spomladi.

2. Krma rž

Krmno rž navadno sejemo šele septem-
bra. Ako jo vendar sejemo znatno preje, že
v avgustu, in dobro zagnojimo, jo lahko tudi
že v jeseni kosimo.

Rž uspeva še v najneugodnejših pridelo-
valnih prilikah ker tiče zemlje in podnebja.
Na 1 ha rabimo ob strojni setvi s 15 cm vrst-
ne razdalje 180 kg semena ter ob polnem
gnojenju: 150 do 200 hl gnojnice v dveh od-
merkih (1/3 v jeseni, 2/3 začetkom marca) in
200 kg tomaževe žlindre. Ako nismo gnojili
z gnojnicami, tedaj damo še 150 kg kalijeve
soli in 120 kg solitra v jeseni ter 250 kg sal-
petra zgodaj spomladi. 100 hl gnojnice ima
isto gnojilno vrednost kot 250 do 350 kg so-
litra in 150 do 250 kg kalijeve soli.

Krmna rž ima tolikšne prednosti, da jo
marsikje sejajo raje v čisti setvi kakor pa v
mešanici z graščico. Čista setev rži ni samo
znatno cenejša, ampak jo zamoremo spomla-
di kositi za dva, tri tedne preje kot graščico
mešanico in nam ob obilnejši zagonitvi z
dušikom da posebno tečno, beljakovinsko
zeleno krmo.

Breje svinje in zelena ter rudninska krma

Že od narave rastejo in se redijo prašiči
mnogo hitreje kot druge živali. Posebno
hitro rast vendar pokazujejo današnje plem-
enite, zlahke pasme.

Iz tega razloga je dvakrat važno, da se v
krmi svinj, v prvi vrsti brejih, nahajajo v
lahko raztopni obliki vse take snovi, ki so
potrebne za ohranitev primernega rejskega
stanja matere, poznejše obilne molznosti te
in snovi za razvoj velikega števila krepkih
in zdravih kočijev (pujskov).

V prašičji krmi naj bo predvsem zadosti
raznih vitaminov in raznih rudninskih snovi,
katerih običajni kuhani ali parjeni piči
primanjkuje. Pravilnost te zahteve potrjuje
naslednja uradno potrjena izkušnja.

Na neki veliki plemenski postaji so imeli
v svinjakih 4 breje plemenice. Eno starejšo,
ki je bila celo poletje in vso jesen na paši in
3 mlade prvesnice, katere so se nahajale ves
čas v hlevu in so bile krmjene z običajno
parjeno in kuhano krmo. In posledica? Pra-
šički od teh prvesnic so kmalu po porodu
drugi za drugim vsi poginili zaradi griže,
zarod od stalno na paši nahajajoče se svinje
pa se je najlepše in najkrepkejši razvil. Ta
zarod se je pač — tako so ugotovili živino-
rejci in živinozdravniki! — že v materinem
telesu tako utrdil, da je bil odporen celo pro-
ti nalezljivi griži. Breja stara svinja se je z
zeleno krmo na paši preskrbela zadostno z
vitamini in rudninami, katerih so bili v pol-
ni meri deležni tudi njeni pujski.

Pa je še več drugih rejskih nevednosti in
nadlog, katere nastanejo pri pujskih, če je
breja žival prepomanjkljivo krmjena.

Svinja po porodu včasih nima nič mleka.
Med raznimi drugimi vzroki tega pojava je
čestokrat iskati razloge pomanjkljivega de-
lovanja mlečnih žlez (vimen) v pomanjka-
nju rudninskih snovi, kateri pravimo mangan
in katero najde lahko svinja čestokrat tudi
v prsti v tekalšču. Zato torej svinje sedaj
ven v gorico, v tekalšče, še boljše pa: na
pašo! (Mimogrede povedano, se nahaja ne-
kaj mangana tudi v tomaževi žlini. Zato
je uporaba žlindre ne samo zaradi fosforja,
ampak tudi zaradi apna in mangana pripo-
ročljiva).

Pujski postajajo včasih bledikasti, kot kre-
da beli, mesto da bi bili živahni s kožo rož-
nate barve. Vzrok? Pomanjkanje železa.
Tudi s tem se zamore svinja deloma pre-
skrbeti z rednim puščanjem v tekalšče. Si-
cer dajejo brejim živalim v nekaterih deže-
lah, n. pr. na Danskem, kjer manjka v zem-
lji že od narave železa, stalno v krmi po-
sebne pripravke tega.

Najpogostejše je pač opaziti pri pujskih
poleg rahitčnosti, mehkokostnosti (katero
povzroča predvsem pomanjkanje apna in
D-vitamina v krmi) posledice pomanjkanja
joda.

Breje svinje, katerim je v krmi primanjko-
valo joda, navadno čez čas „nosijo“, rade
zvržejo in skotijo slabotne, gole pujske, ki so
čestokrat nekako goljasti (krofasti). Take pujske
navadno z nobenim zdravilom in z no-
benim krmilom ni mogoče več okrepiti. Če
ostanejo pri življenju, ostanejo vse življenje
revčki. Svinjam, ki so že enkrat skotile take
mladiče, dajmo v času prihodnje brejosti
med krmo po kapljicah jodove tinkture. Ker
je ta vendar strupena, je boljše dati breji ži-
vali dnevno po 50 miligramov jodkalija. To-
likšno razredčenost vam naravno zamorejo
napraviti samo v apoteki. Nekateri živino-
zdravniki posredujejo tudi za breje svinje

posebno sredstvo, takoinenovani „Cupro-
jodin“, ki ima to prednost, da ne preskrbi
živali samo z jodom, ampak tudi še z vsemi
raznimi drugimi, krmi manjkajočimi snov-
mi. Izmed krmil vsebuje največ joda ribja
moka, ki bo pa pri sedanjih cenah za prašiče
komaj še izplačljiva.

Kakor vendar rečeno, surova, zelena krma
in stalno puščanje v tekalšču, še boljše pa
na pašo nam prašičerejo ne samo poceni,
ampak napravi živali tudi odpornejše proti
raznim boleznim in jih preskrbi z mnogimi,
za rast in zdravje prepotrebni vitamini-
mi in rudninskimi ter drugimi snovmi.

Vernik.

„Red in snaga pol krme odvaga“

Tako je vedno poudarjal nekoč eden od
nestorjev slovenskega kmetijstva in ravna-
telj grške kmetijske šole, Viljem Rohrman,
katerega naši starejši bralci poznajo še iz
one dobe, ko so pred prvo svetovno vojno
v založbi Mohorjeve družbe v Celovcu izšle
prve pomembnejše slovenske kmetijsko-stro-
kovne knjige.

Gorenji naslovni rek je Rohrman skoval
pač predvsem za oskrbovanje naše živine.
Vsled obilice dela na polju pa mi poleti le
preveč radi pozabimo na to oskrbovanje. V
mislih imam tu predvsem

oskrbovanje in snajenje kože v poletnem času

Kakor veste je koža velevažen telesni or-
gan. Koža ima nalogo, da ureja nešteto teles-
nih funkcij. Ona izravnava telesno toploto,
izloča znoj in loj, skozi kožo živali diha
itd. Da pa moramo biti koža kos vsem tem
nalogam, jo zamore vendar stalno, tudi po-
leti, oskrbovati.

Predvsem naj bo površina kože stalno od-
prta, da se zamore skozi njo izvršiti menja-
vanje zraka in hlapov. Zato pa mora biti ko-
ža vedno snažna in prosta prahu, luskin in
naravno tudi raznih zajedalcev, ki živali
stalno vznemirjajo in ji pijejo kri.

Nesnažnost ne ovira samo delovanje kože,
ampak povzroča tudi stalno vznemirjenje in
s tem tudi slabšo prirejo in slabše izrablja-
nje krme.

V posebno veliki nevarnosti se nahaja
tudi poleti ona živina, ki je, kot marsikje pri
nas, molzne krave in svinje, stalno v hlevu.
Ampak tudi za pašno živino ne zadostuje za
čiščenje njene kože drgnjenje ob drevju in
plotovih ter spiranje prahu in nesnage z
dežjem in vetrom.

Snaženje kože izvršimo s čohalom, sčetko
in kartačo. Obdelovanje s tem orodjem ne
ohranja kožo samo odprto, ampak pospeši

tudi dotok in kroženje krvi, kar je velevažno
za presnavljanje in boljše izrabo krme. Va-
rujemo se, vendar preostrih čohal in kartač,
ki bi kožo napravila preveč občutljivo.

K temeljitem snaženju telesa spada pred-
vsem v sedanjem poletnem času tudi pranje
in kopanje živine. V hladnejši letni dobi se
je vendar varovati prehlada. Zato po izvrše-
nem pranju ali kopanju živali do osušenja
zmerno preganjamo ali pa drgnemo s slamo
ali kako cunj. Kopanje in pranje povzroča
tudi znatno osvežitev in krepitev kože.

Redno snaženje s sčetko in kopanje ne
velja samo za konje, ampak ravno tako tudi
za govedo. Kopanje (ali pranje) pa še prav
posebej za sčetinarje, katerim je vsled visoke
krvne toplote hladna voda naravnost življen-
ska potreba.

Če stojijo spoteni (znojni) konji na pro-
stem, jih pokrijmo! Če pa take živali posta-
vimo v hlev, jih obdrgnimo s slamo ali
cunj, posebno, če je v hlevu mrzlo ali pre-
pih.

Posebno važnost je posvečati oskrbovanju
kože v času menjavanja dlake spomladi in na
jesen. V tem času so živali posebno občutli-
ve za nesnago kože. Če bi menjavanje dlake
potevalo počasi ali nepopolno, se priporoča
dati živalim več soli, namočeno ječmenovo
zrnje ali laneno moko.

Za borbo proti ušem pa imamo danes ne-
broz sredstev od petroleja in raznih olj do
modernih Hexa- in DDT-pripravkov. Ven-
dar ne uporabljajmo za govejo živino razne
maže živega srebra, ki so strupene! Dobro
se še spominjam, ko je prišel nekoč ranjki
koroški župnik Treiber, emigrant v Šmik-
lavžu pri Slovenem Gradcu, k meni v pi-
sarno in mi ves obupan potožil, da so mu
poginili štiri goveda, in zakaj? Ker jih je na-
mazal z „mažo proti ušem“, ne da bi v apo-
teki preje vprašal, za kako mažo dejansko
gre.

France Vernik.

Kaj bomo delali ...

... na polju

Poželi smo izvečine že rž, žanjemo ječ-
men in se pripravljamo tudi na žetev pšeni-
ce. Pšenica je za žetev zrela, ko se zrnje zlo-
mi preko nohta. Pšenico torej žanjemo tudi
relativno in ne samo absolutno pozneje kot
rž, toda vsekakor je bolje tudi pšenico žeti
malo prej, kakor zaradi pomanjkanja delov-
ne sile ali strojev dopustiti, da se osiplje
obilno zrnja. Prej bomo želi tudi sorto Plan-
tahofer, kateri zrnje posebno rado izpada.
Debeloglavka in Avstro-Bankut sta znatno
trdnjeje ne samo z ozirom na slamo, ampak
tudi glede zrnja v klasju. Njima ne izpada
zrnje tako lahko kakor plantahoferci in ne-
katerim starim domačim sortam.

Ako žito leži, stroj težko dela. Tudi stroj-
na žetev zahteva sorte s tršo slamo. Stare
domače sorte z mehko slamo bomo morali
že radi možnosti strojne žetve počasi
opuščati.

Dokazano je, da je trebljenje obrastkov
na koruzi tem bolj škodljivo čim vlažnejše
je leto. Odstranitev obrastkov pač zmanjša
izhlapevanje vode. V suhih letih se škoda
vsled tega dela nekoliko zmanjša, le v hudi
suši je trebljenje koristno. Če bi torej že tre-
bili obrastke, jih ne trgajmo, ampak jih re-
žimo, da ne ranimo glavnega stebela.

Na krompirjevih nasadih posvečamo vso
pažnjo rednim ogledom glede krompirjeve-
ga hrošča. Morebitno pojavljanje tega ali
njegovih ličink takoj prijavimo občinskemu
uradu ali orožništvu in izvršimo potrebno
pobiranje ličink, da vsaj še letos ali mogoče
tudi še za prihodnje leto odvrnemo popolno
okuženje naših polj in s tem tudi potrebno
drago škropljenje. V občinah, v katerih bi
bilo letos škropljenje drugič potrebno, bo k
stroškom škropljenja prispevala tretjina tudi
Dež. kmet. zbornica, v prvi okuženih ob-
činah pa plača zbornica vse škropivo. Zgod-
nji krompir izkopavamo. Nek gospodar v
Podjuni je te dni čistost njive tako zelo viso-
ko ocenil, da je dejal, da mu nič ni mar, če
bi Dicopur tudi proso uničil, samo da bi mu
škropivo razplevelo njivo.

... na travnikih

Umetna gnojila in ogljikovikislno apno
(kohlensaurer Kalk) po izvršeni košnji sena
še lahko raztrosimo in zavlečemo. Vendar bi
smeli, če bi sedaj apnili, gnojnico, hlevski
gnoj, superfosfat ali nitramonkal trositi šele
par tednov pozneje.

... pri živini

Oh smotno urejeni paši naj se pase živi-
na samo v jutranjih in večernih urah ali pa
ponoči. V ostalem času pa naj bodo živali v
hladnih hlevih, kjer so najbolje zavarovane
pred sončno vročino in muhami. Ob taki
ureditvi pridelamo tudi več gnoja. Proti
muham škropimo z 1 %-no raztopino Gesa-
rol 46 ali pa z apnenim beležem, kateremu
dodamo na 20 litrov brozge 1 kg Gesarola.

Pri krmljenju svinj s pesnim perjem ali
mladini pesnimi rastlinami bodimo pre-
vidni. Pesno perje, predvsem listi sladkorne
pese, so sicer prav redilni, toda preveč eno-
stransko krmjeni in kuhani povzročajo lah-
ko bolezen, ki je podobna rdečici. Na vsa-
kih 10 kg surovega pesnega perja dajmo
svinjam zaradi odvritve nevarnosti zastrup-
ljenja eno žlico krmske krede (Futterkreide).

... v sadovnjaku

Precepljeno sadno drevje poganja krepke
mladike; privezujemo jih na locnje ali pali-
ce, da jih ne polomi veter ali da se ne od-
česnejo zaradi lastne teže. Začnemo lahko
z okulacijo na živo oko, bolje pa je, da cepi-
mo v avgustu na speče oko.

Močno se pojavljajo letos na sadnem
drevju (na Radišah v vseh nasadih sliv in
češpelj) listne uši. V kolikor pojav teh že ne
zmanjšuje pridelek sadja, one močno škodu-
jejo mladim poganjkom, ki postanejo pozimi
občutljivejši za mrz. Razen že v prejšnjih
številkah našega lista objavljenih sredstev
se proti listnim ušem priporoča posebno
škropljenje z insekticidom E 605 forte, kate-
rega je dobiti v naših kmečkogospodarskih
zadrukah.

Kočuški.

KOLEDAR

Petek, 10. julij: Amalija
Sobota, 11. julij: Olga
Nedelja, 12. julij: Mohor in F., Bojan
Ponedeljek, 13. julij: Anaklet
Torek, 14. julij: Bonaventura
Sreda, 15. julij: Vladimir, kralj
Četrtek, 16. julij: Dev. Mar. Karm.

SPOMINSKI DNEVI

10. 7. 1924 Umorjen Matteoti, vodja italijanskih socialistov.
11. 7. 1944 Partizani med Bajtišami in Selami napadli vojaški tovorni avto in ga uničili.
12. 7. 1863 Veliki vezir Kara Mustafa začel oblegati Dunaj — 1944 Patulje Vzhodnokoroškega partizanskega odreda pri Sv. Ožboltu v borbi premagale nemško patruljo.
13. 7. 1920 Zažgan Narodni dom v Trstu — 1944 Partizanski napad na postojanko Landwache na Kočuli.
14. 7. 1789 Začetek francoske revolucije — 1795 Umrl v 39. letu starosti Anton Linhart, pisec prve zgodovine Slovencev — 1889 Mednarodni delavski kongres v Parizu, ki je določil 1. maj kot vsakoletni svetovni praznik delovnega ljudstva — 15. 7. 1606 Rojen veliki nizozemski slikar Rembrandt — 1927 Vstaja dunajskih delavcev — 1945 I. kongres Osvobodilne fronte v Ljubljani.
16. 7. 1945 Začetek Potsdamske konference

Št. Jakob v Rožu

Preteklo nedeljo so pri nas v Št. Jakobu slovesno izročili svojemu namenu novi dom požarne brambe, katerega gradnja ni zahtevala le izredno mnogo časa, marveč požrla tudi velikanske vsote denarja. Novi dom, ki stoji le nekaj metrov v stran od starega (pred kratkim so ga tudi že podrli in prostor primerno uredili), je zgrajen prav lepo, predvsem pa na zelo primernem mestu in bo tako lahko dobro služil namenu, v katerega je bil zgrajen.

Otvorjanje doma je bilo prvotno zasnovano precej širokogrudno; po načrtih prirediteljev naj bi to bila veličastna prireditev z obširnimi programom, ki naj bi se pričela v nedeljo zjutraj in bi jo uradno zaključili ob 12. uri ponoči z velikim ognjem. V praksi pa je cela stvar izpadla mnogo manj veličastno, znatno bolj enostavno in je vzroke za to nujno treba iskati še drugod in ne le v dejstvu samem, da je v nedeljo popoldne precej močno deževalo. Med drugim govorijo v tozadevno dobro poučenih krogih o neklih notranjih nesporazumih v okviru požarne brambe, ni pa seveda rečeno, da je bila ravno neenotnost glavni vzrok za več ali manj slabo izvedbo nedeljske slavnosti. Tukaj v prvi vrsti mislimo na veliko napovedano vajo požarne brambe, pri kateri smo pričakovali, da bodo sodelovali — če že ne od drugod — vsaj vse požarne brambe naše občine, kakor je bilo to ob podobnih priložnostih nekdanj vedno slučaj. In kakšna je bila ta vaja dejansko? Sodelovala je edino požarna bramba iz Št. Jakoba in še to, kar so pokazali, nikakor ni moglo zadovoljiti pričakovanja le bolj redkih gledalcev, med katerimi je bilo ne le enkrat slišati opazko: če bi v resnem slučaju morali tako dolgo čakati na vodni curek, potem požarne brambe res ne bi bilo treba!

Toliko o vaji, ki je zelo razočarala vse tiste, ki so prav od te točke programa pričakovali največ. V ostalem pa bodi o otvoritvi doma v kratkem povedano naslednje: dopoldne po maši, ki je bila na prostem, na travniku ob občinski hiši, je bil dom požarne brambe, okrašen s številnimi zastavami, slovesno odprt in izročen namenu. Od funkcionarjev sta bila poleg poveljnika šentjakobske požarne brambe Binterja, bivšega SA-Fahnenführerja, navzoča tudi okoliški ter okrajni poveljniki požarnih bramb, medtem ko je „slavoslovni govor“ imel župan Hafner. Po popoldanski vaji je veselico na prostem prekinil dež in se je ples pred občinsko hišo nadaljeval šele zvečer. Ob 12. uri ponoči so nenadoma švignile proti nebu rakete in raznobarvne luči so razsvetlile okolico; z ognjemtom je požarna bramba uradno zaključila svojo prireditev, številni pari pa so se dalje vrteli v veseljem plesu.

Novi dom požarne brambe je torej izročen svojemu namenu in upamo, da ne bo treba prepogosto za resne slučaje odpirati njegovih vrat. Moderna stavba pomeni gotovo lepo okrasitev za središče vasi, še lepšo in predvsem bolj odgovarjajočo sliko pa bi dom napravil potem, ko bi poleg napisa „Feuerwache Sankt Jakob i. R.“ nosil tudi slovenski napis „Požarna bramba Št. Jakob v Rožu“ in tako mimoidečemu jasno povedal, da tukaj živijo složno eden poleg drugega šentjakobčani nemške in slovenske narodnosti. Občinski možje imajo torej tudi tukaj priložnost, da dokažejo svojo politično zrelost, kakor so to napravili v nekaterih drugih občinah, in posebno od naših slovenskih občinskih odbornikov upravičeno pričakujemo, da bodo znali odločno in dosledno braniti naše upravičene zahteve.

Po naši zemlji

V nedeljo smo bili v Podravljah

Minulo nedeljo se je na povabilo sekretariata Slovenske kmečke zveze zbralo na posestvu kmetijske šole v Podravljah nekaj nad 30 kmetov in kmečkih fantov. Kmetje in fantje so prišli, da bi si ogledali kraj in da bi

slišali in videli kako hoče vodstvo Slovenske kmečke zveze posestvo in šolo urediti.

V Podravljah je pozdravil udeležence tajnik Slovenske kmečke zveze Blaž Singer in jim skupno z upravnikom šolske kmetije Jankom Gabrijelom razkazal posestvo. Obiskovalci so imeli priložnost spoznati, kako vodstvo Slovenske kmečke zveze poskuša več let zanemarjeno kmetijo postaviti po strogih zakonih gospodarskega računa na noge. Lahko so se prepričali, da je pri tem vsaka investicija in vsak ukrep zlasti v pogledu na rentabilnost dobro pre-

mišljen. Tajnik SKZ je razložil načrte, ki zadevajo živinorejo na kmetiji, kajti zamišljeno je, da bo prav živinoreja usmerjala celotno proizvodnjo na kmetiji in v prvi vrsti služila podvigu živinoreje članov SKZ. Idoč po polju, kjer se mora upravnik šolske kmetije boriti s trdovratnim plevelom, ki je posledica večletnega slabega gospodarjenja, so vsi udeleženci občudovali prekrasno rž kot uspeh pravilnega gnojenja.

Nazadnje so se ustavili pri poljskih strojih, kjer so se razvneli živi pogovori o smereh mehanizacije našega kmetijstva. V pogledu na mehanizacijo gledajo v Podravljah na to, da se more vsak stroj in orodje, ki ga nabavijo, uporabiti na več strani. Razen mlatilnice, ki pa so jo že prevzeli, od prejšnjega gospodarja, nimajo nobenega enostranskega stroja. Poljski stroji se dajo vsi priključiti na hidravliko traktorja, ki tako razen trošenja gnoja in nakladanja sena opravi vsa poljska dela. Na ta način je dnevno zaposlen, kljub temu, da meri kmetija samo 22 ha njiv in travnikov. Traktor s priključki na hidravliko je omogočil, da opravijo vsa zunanja dela 4 osebe.

Ob koncu so udeleženci izleta sami preprečljivo izpovedali, da se posestvo in šola urejajo pravilno in da bodo Podravlje postale v nekaj letih središče slovenskega kmetijstva na Koroškem in žarišče gospodarskega napredka.

Zahomec

Minuli petek predpoldne smo zanesli kos starega pristno zilijskega Zahomca na pokopališče, ko smo ob zelo številni udeležbi znancev in sosedov spremili Terezijo Asseg, Spahojnovo mater, na njeni zadnji poti. Pokojna Spahojnova mati je bila s svojimi 87 leti ena najstarejših Zahomčank. Ko je bila pri Spahojnu še gostilna se je pred mnogimi leti poročila tja in si tam ustanovila svoje družinsko življenje. Toda že leta 1912 je izgubila moža in je bila od tega časa dolgo dobo na 40 let vdova.

Vse njeno življenje je bilo posvečeno delu in skrbi v gospodinjstvu in gospodarstvu. Neumorno so delale njene delavne rok do visoke starosti. Poleg vse svoje delavnosti pa je bila pokojna mati značajna slovenska mati in žena, vedno in vsak čas zvesta domu, sebi in narodu iz katerega je izšla. Posebno pa je pokojna mater odlikovala ljubezen do bližnjega. Za vsakega, ki je bil pomoči potreben, je imela odprto srce in radodarne roke. Te njene vrline so bile zgledne za domače in okolice.

Naj si pokojna Spahojnova mati spočije v miru od svojega trudopolnega življenja, žalujčim svojemcem pa naše odkrito sožalje! Spahojnovo mater bomo ohranili trajno v lepem in dobrem spominu.

Grablje pri Pliberku

Travarjeva kmetija v Grabljah je znana daleč v okolici, znana po svojem ugledu in ker je založena z vsem, kar more biti le na dobro negovani in skrbno obdelani kmetiji. Polja so zasejana in se bohotijo z bujno razstočim žitom, na travnikih raste sočna trava, zato se tudi hiši pravi pri Travarju. Poleg tega je hlev poln lepe živine in vsak primeren prostor je zasajen s sadnim drevjem.

Uspeh vsemu temu je pripisati delu. Kmečko delo je silno mnogovrstno v velikem in na drobno. Nikdar vsega dela ne opravi stroj, kmet ne počiva ob izumih tehnike. Tehnika mu sicer mnogo pomaga in delo olajša, toda kljub temu mora še nešteto sadik sam vsaditi v zemljo, kljub kosilnicam mora še tisoč in tisočkrat zamahniti s koso, za voz sena na mejah, za vsak krompir mora nekolikokrat prijeti z rokami preden ga spravi v svoje shrambe in prebranega in sortiranega spravi na trg. Šele po dolgotrajnem trudopolnem delu more spraviti skromen in trikrat zaslužen izkupiček s svojo raskavo roko v listnico.

Tudi ko dela s strojem, mora vsako stvar posebej vložiti vanj, po sedemkrat mora vsak snop prijeti, preden ga zgrabi hitri boben mlatilnice in loči zrnje od slame. Neizmerno zemlje prebrskajo ženske pri pletvi, vsako rastlino posebej ogrebejo ali zagrebejo ali se je kako drugače dotaknejo, samo da je njiva čista in pomagajo rastlinam pri tekmi s plevelom. Šele takrat, ko so vozovi sena stlačeni pod streho, ko je žito očiščeno v kaščah, ko jeseni neha škripati stiskalnica za sadje, ko je treba prej vsako jabolko pobrati, ko kupi okopavin, krompirja, repe, pese in korenja počivajo v kletih in zasipnicah, se zdi da roke, te široke, raskave in spretno dlani tukaj niso imele opravka.

Kakor povsod na naših kmetijah jim je pri Travarju delo dolžnost in utelja obenem. In ker je Travarjeva družina gostoljubna, nikdar ni v zadregi za delovne moči in vsakdo pride, če le more, rad pomagat. In že nekdanj, ko je živel še rajni oče, so ob večjem delu pomagali sosedovi fantje in dečke. In zvečer, po vročem in trudopolnem delu, je zadonela iz krepkih grl pesem v tihi mrak, da so se okna dekliških sob napol odpirala. Se se spominjamo tistih okoliških fantov, Petrovega Aneja s svojim čistim in visokim tenorjem in glasno so prepevali Bokrovo Folt in Toni in Joza in še Podlap Toni in Lucinikov Franc in še drugi. Tedaj se nenehno krožila „grča“ sadjevca iz rok v roke in vladalo je pristno sosedsko razpoloženje.

Oče Travar je legel v grob in skrb gospodarstva je padla na rame skrbne in nad vse dobre matere Elize. S svojimi otroci je čuvala in ohranila domačijo, dokler tudi njej ni prišla ura in je za vedno zapustila svojce. Spomin na dobro Travarjevo mater pa bo ostal v okolici trajen.

Leta so potekla in prišel je čas, da si je mladi Travar Foltejš poiskal mlado gospodinjko. In zares, minuli ponedeljek so rano v jutro topiči naznanjali Foltejšev pomembni življenjski dan. Ta dan je namreč sklenil s svojo izbrano nevesto, Gelco Petračevo, zvezo za življenje.

Ob številni udeležbi sorodnikov, sosedov in znancev so obhajali pri Železniku v Libučah veselo ženitovanjsko slavo.

Zvoki godbe so utihnili, plesalci so se naplesali, napočil je nov dan in Foltejš je povedel svojo ženo na svoj dom, kjer bosta skupno korakala skozi življenje in delila usodo sončnih in tu in tam tudi težkih dni, ki jih prinaša vsakdanje življenje. Naj klije obema na Grabljah srečno novo življenje v njunem družinskem krogu in v dobri sosesčini na mnoga leta!

Pliberk

Minulo nedeljo se je primerila na Blatu prometna nesreča. V smeri iz Pliberka se je peljala s kolesom opremljenim s pomožnim motorjem trgovka Katarina Scharschön iz Ponikve. Na Blatu je prehitela nek tovorni avto s priklonim vozom. Čim pa je prehitela avto je z velikansko brzino privozil nasproti nek motociklist in je trgovka zaradi ožine strmoglavila ter trečila v zadaj vožeč avto. Pri padcu je utrpela znatne poškodbe na levi nogi. Z rešilnim avtom so ponesrečenko prepeljali v bolnišnico v Celovec. Ob tolikih prometnih nesrečah bi bil menda že čas, da bi vozniki motornih vozil vozili bolj obzirno in bilo bi manj nesreč na cestah.

Ravnatelj deželne muzeja dr. Moro

častni član univerze v Innsbrucku

Senat univerze v Innsbrucku je podelil direktorju deželne muzeja za Koroško, dvornemu svetniku dr. Gotbertu Moru, častno članstvo. Podelitev častnega članstva je izraz priznanja za njegove zasluge na področju raziskovanja koroške zgodovine.

Odhod otrok na letovanje

Otroci, ki gredo na počitnice v Jugoslavijo, bodo odpotovali iz Podrožice v nedeljo, dne 19. julija 1953 ob 17.45 uri. Otroci iz Podjune naj bodo navedenega dne ob 13. uri na glavnem kolodvoru v Celovcu. Otroci iz beljaškega okraja naj se pripeljejo z vlakom, ki vozi ob 13.30 uri iz Beljaka v Podrožico, otroci iz Roža naj se peljejo z vlakom, ki vozi ob 14.09 uri iz Svetne vasi, in prav tako naj pridejo otroci iz Gur pravočasno v Celovec ali Podrožico.

Opozarjamo, da se točno držite navedenega časa, da ne bo kakšne zamude. Otroke naj spremljajo odrasli do odhodne postaje.

Starši naj kupijo otrokom vozne listke od odhodne postaje do državne meje pri Podrožici. Otroci naj vzamejo s seboj suho hrano za dva dni, ker se bodo vozili vso noč in bodo dospeli šele drugi dan popoldne v Split. Poleg tega naj vzamejo s seboj:

1. perilo za dvakratno menjavo;
2. 1 par čevljev, po možnosti sandale;
3. kopalke ali športne hlače;
4. 2 brisači, milo in zobno ščetko;
5. 1 jopico ali plašč za hladne dni;
6. nekaj žepnih robcev, 2 para nogavic;
7. nahrbtnik ali kovčeg (nahrtnik je bolj pripraven), prtljaga naj bo zaznamovana z imensko tablico.

Zveza slovenskih žena.

Slovensko planinsko društvo v Celovcu

Planinska zveza Slovenije priredi v dneh od 1. do 3. avgusta t. l. v Vratih pod Triglavom

Proslava 60-letnice slovenskega planinstva

in II. medrepubliški planinski tabor

V tem okviru bo v ponedeljek, dne 3. avgusta t. l. odkritje Kugyjevega spomenika na Gmajni v Trenti. Predviden je nadalje dvodnevni, štiridnevni in sedemdnevni planinski izleti v triglavsko pogorje po proslavi in taboru.

Te osrednje manifestacije slovenskega planinstva v tem letu se bomo udeležili tudi člani Slovenskega planinskega društva v Celovcu. Ker moramo točno število udeležencev javiti Planinski zvezi Slovenije pravočasno, naj se vsi, ki se želijo udeležiti te edinstvene planijske prireditve, prijavijo pisмено ali osebno planinskemu društvu v Celovcu, Gasometergasse 10, najkasneje do srede, 15. julija 1953.

Ker so nekateri že izrazili željo, da bi potovali s svojimi motornimi kolesi preko Korena, smo predvideli našo udeležbo v dveh skupinah, ki potujeta ena z vlakom, druga pa v skupinski vožnji z motornimi kolesi. Istočasno s prijavo naj torej vsak navede, ali se hoče priključiti motociklistični skupini, ali oni, ki potuje z vlakom.

Udeležba v obeh naših skupinah je možna samo za člane Slovenskega planinskega društva. Pač pa se našim skupinam lahko tudi pridruži vsak, ki še ni član, če vsaj istočasno s prijavo k udeležbi na proslavi 60-letnice Slovenskega planinstva tudi pristopi kot aktivni ali podporni član Slovenskemu planinskemu društvu v Celovcu.

Ker se iz organizacijskih razlogov ne bo potovalo s skupinskim potnim listom, mora vsak udeleženec biti v posesti veljavne osebne potnega lista. Potni list in 20 šilingov (režijski stroški za priskrbo vize in za prenočišča) bo treba oddati na zgoraj omenjeni naslov odnosno tovarišem, katerih imena in naslove bomo še objavili, do najkasneje 27. julija t. l., lahko pa se odda tudi že s prijavo do 15. t. m.

Nečlanje se proslave lahko udeležijo samostojno na popolnoma lastne stroške, ki so umevno višji kot za člane.

Društveni odbor.

Arheološke najdbe ob Lendkanalu

Pri izkopavanju kletne etaže nekega stanovanjskega poslopja na Tarviser-cesti blizu Paternionskega mostu so zadelo delavci gradbene tvrdke dipl. ing. Otona Müllerja v globočini šestdesetih metrov na številne starodavne grobove. Delavci, ki so delali izven normalnega delovnega časa, so v nepoznanju važnosti teh najdb grobišče deloma razdejali in je o najdbi šele drugi izvedel gradbeni vodja ing. Pollak. O najdbi je takoj obvestil ravnatelja deželne muzeja dr. Moro-ta. Čeprav so delavci grobišče razdejali, so vendar zbrali koščke keramičnih ostankov in druge pridatke kakor drobce zapestnice iz modrega stekla. Najdbe so izročili deželnemu muzeju. Čuvár deželne muzeja ing. Dolenz je prostor preiskal in ugotovil, da predstavljajo najdbe večje grobišče. Način in oblika grobov kaže, da izvirajo grobišče iz časa Keltoz približno iz dobe med 150 do 100 pred našim štetjem.

ZA GOSPODINJO IN DOM

„Obleka dela človeka“

Napačno je misliti, da je lahko dobro in okusno oblečena le ona ženska, ki ima na razpolago dovolj denarnih sredstev. Nasprotno, to je le rezultat skrbne in pametne izbire. Še celo nepravilnosti postave se dajo s skrbnim premislekom pokriti in popraviti, ravno tako kakor je možno, da se posebno poudari lepota postave. S spretno izbiro garderobe si lahko vsaka ženska priča videz mladostnega izgleda, če je dovolj objektivna in samokritična.

Pri tem presojanju so zlasti važna leta, da ne rečem starost. Ni je ženske, kateri ne bi laskalo, če ji poreko znanci, kako mladostno izgleda. Toda velika napaka bi bila, če bi se pri izbiri oblek ne hotele zavedati svojih let! Dobro izbrano in okusno oblačilo bo dalo vsaki ženi videz mlajšega izgleda.

Žena, ki je zelo velika in sloke postave, si bo kupila blago za obleko z velikimi vzorci ali velikimi kari. Krilo in bluza naj bosta različnih barv, linija svetlih oblik naj bo presekana s širokimi pasovi temnejše barve. Plašči naj bodo ohlapni, čevlji z nizko peto, ročne torbice velike in klobuki širokokrajni.

Če pa je velike in močne postave, so za njo primerne vse barve, toda ne s prevelikimi vzor-

ci ali kari. Zanje so primerni široki pasovi, tričetrtinske ohlapne jopice ali ohlapni plašči.

Pri majhnih in vitkih postavah naj bodo plašči in kostumi ukrojeni s poudarkom v pasu (tako imenovani pricetni kroji). Obleke so lahko v poljubnih barvah, imajo naj pa majhne vzorce in majhne kare. Obleka in pas naj bosta iste barve, da ostane linija nepresekana.

Najbolj so lahko zadovoljne žene, ki so srednjevisoke in vitke postave, saj lahko nosijo obleke skoraj vseh vrst in barv blaga.

Če smo majhne in polne postave, se bomo po

možnosti izognile bluze in krila, prednost pa bomo dale oblekam in dvodelnim oblekam. Sedaj na poletje, ko bomo nosile obleke iz tiskanih in svile, si bomo izbrale blago z zelo majhnimi vzorčki.

Žene, ki so prekoračile štirideseto leto, naj se poslužujejo enostavnih linij, malo daljših kril in temnejših barv. Vitkim postavam bodo dobro pristojale obleke v sivi barvi vseh odtenkov, jeklenosiva barva pa bo dala ženi z osivelimi lasmi posebno očarljiv izraz.

Mlada dekleta naj bodo oblečena, kakor je primerno za njih leta, ker sicer izgube svoj očarljivi videz, s katerim se ne more ponašati nobena druga življenjska doba.

Kuharski recepti

Čebulna juha

Potrebuješ 10 dkg čebule, 10 dkg moke, krompir in mast.

Čebulo drobno sesekljaj in jo na masti popraži. Ko začne rumeneti, jo potrosi z moko in tudi to blede zarumeni, nakar jo zalij z vodo ali juho. Prideni na kocke zrezanega krompirja, osoli, popopraj in kuhaj do mehkega.

Haše

Potrebuješ 1/4 kg telečjega mesa, telečje možgane, 2 jajci, pol žemlje, žlico presnega masla, poper, sol in peteršilj ter pest suhih gob. (Narediš lahko tudi brez gob.)

Z možgan odstrani kožico. Oprano in odtečeno meso in možgane zmelji, potem prideni v mleku namočeno in ožeto žemljo, 2 rumenjaka, presno maslo, poper, sol, žlice zrezanega zelenega peteršilja, kuhane in sesekljane gobe. Razmešaj, nato pa še primešaj sneg beljakov. Če imaš model za kuhanje pudingov, ga dobro namoči, stresi vanj snov in kuhaj v sopari 3/4 do 1 ure. Ali pa daj v pomazano kozico in peči v pečici 3/4 ure. Kuhanega stresi na krožnik, razreži in obloži s krompirjevimi kroglicami.

Ocvrte krompirjeve kroglice

Potrebuješ krompir in moko, 1 jajce, presno maslo, drobtine.

V slani vodi kuhan krompir pretlači na desko skozi sito. Prideni mu žlico presnega masla, rumenjaka ali celo drobno jajce, če imaš, žličko smetane in toliko moke, da narediš voljno krompirjevo testo. Oblikuj male kroglice, povaljaj jih v drobtinah, ocvri v masti in nadevaj na krožnik okrog hašaja. S krompirjevimi kroglicami lahko obložiš kakršno koli meso. Serviraš pa jih lahko tudi same s solato, prikuho ali omako.

Zamorčki

Potrebuješ 2 beljaka, 2 žlici sladkorja, pol žlice čokolade, kuhane češplje, orehova ali mandeljnova jedra.

V trd sneg 2 beljakov zamešaj presejani sladkor in zribano čokolado. Z žličko polagaj sneg na pomazano pekačo ali na oblate v obliki kupčkov. Češpljam odstrani koščice in jih namoči v olupljenimi mandeljni ali z orehovi jedrci. V vsako češpljo vtakni po eno jedrce in ga položi v sredo kupčka v pekači. Postavi v rahlo toplo pečico, da se malo zapeče in posuši.

Saharin

se imenuje neka bela, izredno sladka snov. Ker je saharin sladek, ga mnogokrat uporabljamo namesto sladkorja. Saj je saharin približno 500 krat sladši od sladkorja. Kljub temu da je saharin sladak, nima hranilne vrednosti kakor sladkor. Zato ni prav nič priporočljivo, da bi uživali saharin namesto sladkorja. Vendar je pa saharin nujno potrebno sladilo za osebe, bolne na sladkorni bolezni. Zanimivo je, da raztopina saharina ni všeč psom, muham in drugim živalim.

ZDRAVSTVENI KOTIČEK

Domača zdravila pelin, lapuh in špajka

Pelin raste po suhih, skalnatih pobočjih, ob ograjah, po neobdelanih krajih, pa tudi po vrtovih, kjer ga goje. Gojitev ne zahteva posebne zemlje, tudi ne gnojene. Rastlina se po navadi sama vseje. Pelin cveti od julija do septembra. Nabiramo cvete in liste, preden je rastlina razcvetela. Lahko poberejo tudi stebila. V tem slučaju pa povežemo rastlino v snopeč. V tej rastlini se nahaja hlapno olje, čreslovina in neka strupena snov (absintin).

Ker vpliva pelin zlasti na živčevje prebavi, je zelo priporočljiv pri pomanjkanju teka, pri glistah in boleznih, ki imajo v tem svoj izvor, da je pri krčih v želodcu in črevesju, pri želodčnem in črevesnem katarju, pri napenjanju, povračanju, driski, zavijanju itd. Mnogi ga priporočajo tudi pri bolnih jetrih, ledvicah, pri bolnem sečnem in žolčnem mehurju, pri rumenici in bledici, da celo pri revmi in protinu. Pripravimo čaj iz 3 do 5 gr pelina na skodelico vode in ga dajmo bolniku dve do tri skodelice na dan. Ravno tako kot čaj uporabljamo tudi prašek, ki ga stavimo med jed.

S pelinovo vodo umivamo tudi bolne oči in rane. V ta namen pelin v vodi nekaj časa namakamo. Če pelin zmečkamo in pomešamo z ječmenovo moko in medom, odpre vse čire ter zdravi škrofelne. Z vodo, v kateri smo kuhali pelin, umivamo rane, otekline in tudi zlato žilo.

Krvavenje nosu

Posledica krvavenja nosu je navadno pretrganost žila. Tudi je krvavenje nosu često znak slabokrvnosti, srčne napake ali drugih bolezní. Pri mnogih je krvavenje nosu trajen pojav, ki nastane pri napornem delu, vročini ali pa kar samo po sebi. Pri glavobolu je krvavenje nosu celo koristno. Nevarno je krvavenje pri slabokrvnih osebah, pri katerih ima za posledico bledico, šumenje v ušesu, omotico itd.

Krvavenje nosu zdravimo sledeče: Pri močnejšem krvavenju naj bolnik miruje, pusti naj nos pri miru, naj mirno sedi, na glavo na tilnik in nosni koren naj stavi mrzle obkladke. Poleg sredstev, ki jih dobijo v lekarni, priporočajo domača zdravila kot: izmivanje nosu s čaji iz preslice, dresna, gabeza, steznika itd.

Tudi polipi v nosu povzročajo krvavenje, otežkočajo pa tudi dihanje. Polipi so izrastki nosne sluznice. Za zdravljenje se priporoča mazanje s sokom od bršljana.

Namesto umivanja damo lahko na bolna mesta zmečkane sveže pelinove liste.

Pelinovo vino, ki mu dodamo še rožmarina, žajbela ali mete, hvalijo kot izborno sredstvo za tek.

Lapuh cveti od februarja do marca, raste po vlažni, ilovnati zemlji ob potih, železniških nasipih in njivah kot nadležen plevel. Cvete nabiramo v marcu in aprilu, liste na sončnih krajih rastoče rastline v juniju in juliju.

Listi in tudi cveti vsebujejo precej sluzi in hlapno olje, poleg tega listi še neko grenko snov in čreslovino.

Zaradi nenavadnih lastnosti uporabljamo lapuh za zdravilo pri prehladu in kroničnem katarju dihal, pri kašlju in hripavosti, naduhi, vnetju rebrne mreže, redkeje pri želodčnem in črevesnem katarju in tudi pri slabi prebavi. Rabimo ga ali samega ali pa v zvezi z bezgom, lučnikom, žajblom, sleznovcem in dr. Za kuhanje čaja vzamemo 5 do 8 gr posušenega lapuha, cvetov ali listov, na skodelico vode in dodamo medu ali sladkorja. Bolnik naj popije dve do tri skodelice na dan. Namesto čaja moremo rabiti za zdravilo tudi sok ali tinkturo. Soku dodajmo medu. Prav tako je priporočljiv sirup, ki ga napravimo, če denemo med enako množino mlečnega sladkorja enako množino drobno narezanih lapuhovih listov.

Zunanje rabimo zmečkane, sveže lapuhove liste za obkladke, ki jih stavimo na čire, gnojne rane in podobno. Pomaga nam pri revmi, če namazemo bolna mesta z žganjem, v katerem smo namakali lapuhovo korenino. Na gnojne rane potresajo tudi prašek iz posušenih lapuhovih listov.

Med dobro poznane zdravilne rastline spada tudi špajka. Pravimo mu tudi baldrijan. Špajka raste po mokrih travnikih, ob jarkih, potokih, parobkih gozdov, v gorovju in v ravnini, pa tudi po vrtovih, kjer ne stavi posebnih zahtev na zemljo. Razmnožujemo ga s koreniko, ki jo razdelimo, pa tudi s semenom. Rastline, ki so se razvile iz semena, imajo naravnost v zemljo zavrtano koreniko, pne pa, ki zrastejo iz živice, pa prisekano. Okopavati ni treba bogve kako pogosto.

V koreniki in korenikah baldrijana se nahaja do 1 % hlapnega olja, to je baldrijanovo olje, nekaj alkaloidov in glukosid. Hlapno olje deluje pomirljivo na živčevje in pospešuje spanje.

Že od nekdaj rabimo špajko kot zdravilo pri nespečnosti, ki izvira iz živčne utrujenosti in boleznih, ki so posledica živčnih obolenj. Tako na primer pri padavici, želodčni, črevesni (koliki, krči, driska, napenjanje, povračanje) in srčni nervozni, pri živčnem razburjenju (nevrasteniji, hysteriji), nespečnosti, ki izvira iz živčne utrujenosti, glavobolu itd. Tudi pri mišični revmi in celo pri glistah je v korist.

Kadar se gre za pomiritev živcev, priporočajo mešanico špajke, kamilice, melise, mete, majorana in krčnice. Za spanje pa špajke, poprove mete, melise in mrzličnika, pri neredih v mehurju špajke, kokovičnika, preslice in gladeža, pri zaprtju špajke, lipovega cvetja, senenih listov, sretene, svišča itd.

Za zdravilo teh bolezní priporočamo čaj od špajke, ki ga pripravimo tako, da denemo na skodelico vode (polivek) po 1 do 2 gr posušene, drobno narezane korenine. Namesto čaja moremo rabiti tinkturo. Vzamemo 10 do 20 kapljic na sladkorju ali vodi večkrat na dan. Prav tako vzamemo namesto čaja prašek od korenine, ki ga jemljemo dva do štirikrat na dan po 1 do 2 noževi konici.

V 50 letih skoraj ne bo več tuberkuloze

Doktor David Smith, bakteriolog, je na letnem občnem zboru ameriškega društva za tuberkulozo izjavil, da bo mogoče že v desetih letih odpraviti vsa lažja tuberkulozna obolenja, ki niso potrebna bolniške oskrbe. V 25 letih bo mogoče omejiti obolenja za tuberkulozo, tako da bo umrljivost za to boleznijo zelo majhna. V 50 letih pa bo tuberkuloza že skoraj popolnoma premagana.

Uspehi s plastičnimi lečami za oči

Dva filadelfijska očesna specialista sta opisala v ameriškem zdravniškem društvu nove tanke leče iz plastičnega materiala, ki jih zdaj lahko vsadijo bolnikom, ki jim je preraskla oči mrena. Izmed šestnajstih se je 14 operacij tako posrečilo, da bolniki vidijo skoraj popolnoma normalno. Plastične leče vcepijo bolnikom po odstranitvi očesne mreže tik za zenice.

Sobnim cvetlicam ne zalivaj preveč

Večkrat opazimo, da kljub negi in zalivanju sobne cvetlice ne uspevajo, da listi rumene in se suše. Rumeni listi so vedno znamenje prevelike vlage, vsled katere postane zemlja kisla in korenine v njej obole. V takem primeru takoj presadite obolele rastline v svežo prst in zalivajte zmerno!

Zamolkel glas, če potrkate s členkom prsta na lonec, je znak, da je zemlja dovolj vlažna, jasen glas pa, da potrebuje vode.

Praktični nasveti

Če te piči čebela ali komar, kani na skeleče mesto kapljico amoniaka.

Če hočeš ugotoviti, če je mleko posneto, potopi vanj navadno pletilko. Posneto ali razredčeno mleko z vodo bo zdrselo curkoma s pletilke, če jo dvigneš; mastno mleko pa se bo ustavljalo najprej na konici pletilke, nakar bo po kapljah padalo v posodo.

Zelo dobro in tudi varčno je, če povaljaš zrezke itd. v mleku namesto v jajcu.

Če položimo v omare nekaj koščkov kafe, se vlaga ne bo prijelala pohištva, kajti kafa vsrka vso vlago. Od časa do časa jo je treba premenjati. Kafa je tudi dobro sredstvo zoper molje.

PRAVNE ZADEVE

V PRIMERIH

Tokrat pa o pogodbenih pravicah

Spet smo v sodni dvorani. Sodnik pokliče stranke.

„To sta ja dva znanca“ — pravi — „sosed, ki se ne razumeta. Bomo videli, kaj je danes podlaga prepira. Zadnjič ste bili vi, Slabič, tožitelj, danes vas toži vaš сосед Preširn, zadnjič ste ga vi tožili. On pravi, da ste pot čez vaš travnik in njivico, po kateri je vedno hodil in vozil, preorali in posejali, da komaj še hodi. Je to res?“

„Res je“, pravi Slabič, „in jo bom mogoče popolnoma preoral in si zase drugo pot napravil.“

Sodnik: „Sedaj pa natančno povejte, zakaj ste to storili.“

Toženec Slabič se zagovarja takole: „Nekaj let sem, odkar sem prevzel posestvo po mojem očetu, je tožitelj — сосед Preširn po tej poti hodil in po žetvi ali košnji, kakor jaz zapeljal od njiv tudi kak voz sena ali žita; pa tudi hodil je po potrebi. Pred kratkim pa je začel njegov hlapec gnati po tej poti tudi živino na pašo. Jaz sem soseda opozarjal in rotal naj hlapcu to prepove, pa je odgovoril: Po tej poti smo vozili in če hlapec goni živino se tudi svet ne bo podrl. Pot je pot! Tako mi je odgovoril. Za vse to imam priče.“

„Ali je to res“, vpraša sodnik tožitelja, ki odgovarja: „Pot smo vedno uporabljali, če smem po poti voziti, zakaj bi ne gnal živino, to je samo sekatura.“

„Ne, vi nimate prav“, mu pove sodnik. „Kdor ima po kaki poti pravico vožnje, še nima pravice gnati tam prosto živino ali na pašo ali drugam, ker živina lahko na levo in na desno škodo dela. To stoji celo izrecno v zakonu.“

„Tako“, pravi Preširn — „to še nisem slišal!“

„Je pa res, le meni verjemite“, ga podučuje sodnik.

Preširn pa ne odneha: „Vendar pa ne sme pot preorati, da je sedaj komaj za hojo, saj sam prizna, da smo prej tudi kedaj vozili.“

„To je pa spet drugo vprašanje“, nadaljuje sodnik in se obrne na toženca: „Ali sedaj res ne more več tam voziti?“

„Res ne more“, prizna toženec Slabič.

Sodnik: „Potem pa ste ga v posesti te pravice motili in bi bil vas lahko tožil že zaradi motenja posesti.“

„Jaz bi bil pa njega tožil, ker mi je s hlodi zaprl bližnico v moj gozd, ki sem jo za vožnjo ravno tako dolgo rabil, kakor on našo pot, potreboval pa še mnogo bolj, ker moram napraviti sedaj dolg ovinek.“

Sodnik: „To je pa spet nekaj novega. Kako pa mešate sedaj kar dve poti?“

Toženec Slabič: „Ta pot po mojem travniku ni stara hišna pot soseda, to pot sta zbarantala moj oče in Preširn pred leti zato, da smo mi mogli voziti v naš gozd po poti skozi njegov gozd, ki jo on sploh ne rabi. Zdaj pa je tam sekal in hlode nakopičil ravno na pot, tako da tam ne morem več voziti. Moj oče so pričla in sosedi tudi vedo.“

Sodnik: „To je seveda kaj drugega, to so pogodbene pravice. Če eden take pogodbe ne izpolnjuje, drugi lahko odstopi od pogodbe. Kaj je torej, Preširn?“

Tožitelj molči.

Sodnik: „Pojdita domov, pa napravita doma novo poravnavo, tožba pa gre v koš. Ker sta oba odstopila od pogodbe, se nobeden ne more pritožiti ali tožiti.“

PO KONJIČKA

F. S. Finžgar:

France je popravil koleselj. Oče je izjeto gledal izpred ulnjaka. Ves teden nista spregovorila deset besedi in še za teh desetoro je morala biti mati posrednica.

V soboto se je blestel koleselj na novo prevlečen in prebarven. France ga je vesel ogledoval. Oče se ga je pa ogibal.

„No, kaj ni?“ je odgovoril sin očeta in pozabil, da sta sprta, ko je oče počasi risal mimo njega.

„Igrač!“ je zamrmral stari in se ni ozrl.

V nedeljo po maši se je France napravil na pot; materi se je izgovoril, da gre zaradi lesa in da ga morda ne bo zvečer domov.

Mati ga je pogledala, kakor se ozro matere, kadar sinu ne verjamejo. Sin se je naglo obrnil in odšel. Rdečica ga je polila, ker ni šel po les. Šel je po konjičko.

Po nekem mešetarju je zvedel, da bi se v Dolgi vasi utegnil dobiti pripraven konjiček zanj. Naravnost se je tja.

Hito je hodil. Še nikdar v življenju se mu ni tako mudilo. Nekaj postaj se je potegnil z vlakom, potem je šel peš. V Dolgi vasi so se vračali ljudje od nauka, ko je prišel.

„Po konjih gledam, oče“, je odgovoril prvega moža, ki ga je srečal.

„Aha, bi se kupilo pri nas. Kramar ga prodaja. Janežič je govoril tudi o tem in pa Kajon ima lepo živalco. Pogledaj! Tale prva hiša z zelenimi vetrnicami je Kajonova, ona druga s rdečim na vas je Kramarjeva, Janežič je pa zadnji na desni strani, skoraj četrta ure od tu.“

„Grem k Janežiču, ker je najdlje.“

„Pa k Janežiču! Bog daj srečo!“

Došlo ju je nekaj mož in fantov, ki so se jima pridružili in Franceta rade volje pospremili do Janežiča.

Janežič, postaven gospodar, je sedel na hodu pred hišo in se součil.

„Pravijo, da imate konja na prodaj?“

„Imam.“

„Pokažite!“

Janežič se je dvignil s sedeža in ves zbor je odšel proti hlevu. France je hotel za njim.

„Počakaj! Pripeljem ga ven.“

Janežič je pripeljal konja, ki je povešal glavo, pa jo naglo dvignil in se ozrl po možeh.

France je poznal, da konj ni rejen, da je nekoliko ozuljen od komata in neprimerna vprega mu je ogulila dlako na bokih.

„Mršav je in lep tudi ni!“

Janežič ga je pogledal s poštenimi očmi izpod košatih obrvi. Sosedje so se sunili s komolcem.

„Mršav je in lep ni? Hentajte, ali ga kupujete za mesarja ali ga kupujete za delo? Za meso ni, to je res; ampak za delo! Najtežje mrhe se ne ustrašim! Pogledajte noge! Stoji kakor vojak na straži! In ta moč!“

France je stopil bliže in čim dalje manj mu je bil konj všeč.

„Takole je ogolitrani“, je pokazal na boka.

„Aha“, se je namuznil Janežič in obrnil konja v hlev. „Lucka, le nazaj! Ne bo nič!“

Ko se je vrnil, je sedel gospodar spet na hlo in pozdravil kupca.

„Prijetelj, ti si menda od tam doma, kjer so tisti ženini, ki iščejo za kmetijo takih nevest, ki so brez žulja na roki!“

Zbor se je zasmel.

„Zbogom, oče! Brez zamere!“

France se je naglo okrenil z dvorišča.

„H Kajonu pojdi, tam bo zate!“ je kričal Janežič za njim preko dvorišča.

In so šli zares h Kajonu. Janežič se je potrudil s tla za njimi in hudoželjno mrmral: „Naj ga le napetnasti Kajon! Prav mu je, ko nič ne pozna!“

Kajon je bil mlad mož, pod nosom se ni bril kakor sosedje in prešerna srebrna veriga mu je spenjala zametasti telovnik od žepa do žepa. Goštinu je imel in štacuno.

„Dober dan, možje“, je pozdravil gručo. „Nov sod sem nastavljal. Povem vam, to je vrtček — hal!“

Počil je s palcem in tlesnil z jezikom.

„Kar tukaj pod orehom ga bomo, kajne?“

Kajon je postavil stole krog mize.

„Stefan, kajne, možje? Da ne bom letal tolikokrat po stopnicah.“

„Le princesito!“ se je oglasil France. „Na moj račun!“

Kajon se je ozrl, ker mu je bil glas neznan in ni prej zapazil tujca v zboru.

„Dober dan, gospod! Glejte no, da vas nisem opazil. Ne zamerite! Torej Stefan, da, da, tako se govoril!“

Krčmar je zginil v klet, možje so posedli za mizo.

„Od kod pa in kam, gospod?“ se je dobričal Kajon Francetu, ko je razpostavil kozarce.

„Po konjih gledam!“

„Izvrstno, jaz ga prodajam! Živalca, vam povem, da ga nima cesarjev hlev lepega!“

„Pokažite!“ je silil France.

„Tako, takoj! Pokličem hlapca. Takole prazničen ne hodim rad sam v hlev. Bog daj srečo!“

Kajon je natočil čašo tudi sebi. „Saj ne zamerite, če sem si ga natočil. Krčmarji smo vsi roveži. Od vbojajme živimo tako rekoč.“

„Revček“, so ponovili sosedje in se smejali.

Krčmar je izpraznil čašo na dušek, jo postavil na mizo in takoj spet točil. „Izpijmo! Oče Janežič plačajo drugi Stefan, kajne? Saj vas ni zlepa blizu.“

„Nimam nič kaj odveč, da bi dajal vbojajme takim siromakom, kot si ti. Ali danes naj bo. Le prinesi ga!“

Sosedje so se začudili, ko leto in dan ni bilo Janežiča v krčmo. In danes da bil dal za Stefan.

In je dal. Takoj je odvezal možnjček in položil na mizo goldinar.

Kajon je pa točil, da se je razlivalo po mizi, in naglo odšel z praznim štefanom. Potoma je zavpil nad otrokom: „Francek, poklič hlapca, naj pripelje Herika iz hleva.“

„Povejte, možje, kako je s tem konjem?“ je tiše vprašal France, ko ni bilo krčmarja pri mizi.

„Lep je, presneto lep je, kakor ga iščeš“, je odgovoril prvi Janežič in skrivoma pomežiknil sosedom.

„Če ni kak raznašalec“, je nadaljeval France.

„Tisto ni“, je odgovoril Kramar. „Sicer pa to vsak ve, da ima konj kosmata ušesa. Krava ni, posebno mlad konj ne.“

Krčmar je postavil vino na mizo. Francek je prignil hlapca okrog ogla.

„Alo, Matija, Herika ven, da vidi ta gospod, kaj se pravi lep konj.“

Matija je šel v hlev. France je vstal.

„Sedite, le sedite. Žival je treba od daleč pogledati. Če se je primejo oči, no, potem pristopi in pogled od blizu“, ga je silil krčmar in mu nalival.

Hlapec je prignil konja iz hleva. Heriko se je ustavil na predurju, dvignil malo glavo prešerno kvišku, zapihal skozi nozdri, potem se vzpel na zadnji noge in skoraj bi bil udaril hlapca s podkviho po glavi.

„Divji je“, se je ustrašil France.

„Hahaha“, se je zasmel krčmar. „Divji? Kaj še? Krotek kot ovca.“

„Pa je planil nad hlapca?“

„Zgrava sel Kaj mislim, da je to kako čičevsko kljuse? To je arabec, to je kri!“

France je vzel žemljo z mize in šel h konju. Za njim Kajon. „Tako je prav. Zivini postreži, da te ima rada!“

France je oddobil žemljo in jo ponudil Heriku, ki jo je kimaje s glavo pohrampljal.

„Poglejte, toliko da vam boglonaj ne reče.“

Ko je konj pojedel žemljo, je povohal še enkrat po Francetovi roki. Ker je bila pa prazna, je nenadoma potegnil povodec, ga iztrgal hlapcu iz rok, se zavrtel, poskočil in usekal z zadnjimi nogami, da je Francetu odletel klobuk, ko se mu je ognil. Nato je zarežgal in zbežal na vrt.

„Poglejte ga, kako se nesel! Naslikati vam ga ne more nihče lepšega!“

France je gledal in gledal, hlapec je šel za konjem na vrt in ga klical.

„Matija, pusti ga, naj se izpreleti. Vidite, včeraj sem prevozil z njim nič ne vem koliko kilometrov, danes gre pa kakor iskra. To je kri, žlahtna, za cesarski hlev!“

Kajon je vedel kupca nazaj k mizi in točil in govoril brez konca in kraja.

France je bil malobeseden. Gledal je na vrt, kjer je divjal Heriko in nagajal hlapcu, ki se je trudil in ga vabil brez uspeha.

„Koliko ga cenite?“ je vprašal počasi.

„Pet sto kronic brez barantanja in mešetarjenja. Siser pa šest sto.“

„Pet sto kron“, je ponovil France polglasno in pomislil, koliko je v Ameriki trpel, preden jih je prištel.

„Ali mislite, da je preveč? Ho, komaj tri leta ima; za dve leti bo vreden dva stotaka več. In ta lepota!“

„Nič ne rečem“, je govoril France, boječe, ko je Kajon vpil in razgrajal.

„Nič ne rečem, da bi ne bil lep. Toda premajhen je za ta denar.“

„Premajhen! Če hočete nerodno rogovilo, saj jo dobite ceneje. To je istina. Potem midva ne bova kupčevala.“

„Za kaj pa boste rabili konja“, je vprašal nekdo.

„Za kaj? Mizar sem in kajžar; potem že veste, za kaj bi bil konj.“

„Mizar in kajžar, pa govorite o premajhnem konju. Le čemu bi vam bila velika konjska gora v hlevu, ko vam požre vso kajžo in še skobljance povrh, pa ne bo nikdar sita. Sedaj mi je resnično žal, da sem vam ga tako nizko cenil. Za takega kot ste vi, si ne morete niti izmisлити bolj pripravne živalce.“

„Stiri sto bi dal.“

„Ne, ne, ne, kar pustimo. Saj je vseeno. Morda pridejo kaj cigani mimo vas; boste z njimi kupčevali. Na dobro zdravje, možje!“

Kajon je pil in točil in začel govoriti vse mogoče reči, samo o konju nič. Toda kljub temu je skrbno opazoval Franceta, ki ni odvrnil oči od Herika, ko je skakal po vrtu in tam lišpavo mulil šop trave.

Mihajl Zoščenko: Igralec

Ta zgodba je resnična. Pripetila se je v Astrahanu. Pripovedoval mi jo je diletantski igralec. Čujte, kaj mi je pripovedoval.

„Vprašujete me, državljani, ali sem bil igralec? Seveda sem bil. Nastopal sem v gledališčih, imel sem stike z umetnostjo. Toda to je prazno besedičenje. Nič pomembnega ni v tem.“

Res, če globlje pomisliš, je v umetnosti mnogo lepega. Denimo, da stopiš na oder, občinstvo pa te gleda. Med občinstvom so znanci, sorodniki po ženini strani, sosedje. Gledaš — mežikajo ti iz parterja, ko da bi hoteli reči: nič se ne boj, Vasja, kar začni. Ti pa jim mežikaš, ko da bi hotel reči: nič ne skrbite, državljani, mi to znamo. Tudi mi smo brihtni ljudje. Če globlje pomisliš, pa vidiš, da v tej obrti ni nič dobrega; samo kri si še bolj pokvariš.

Nekoč so uprizorili gledališko delo: „Kdo je kriv?“ Zelo učinkovito delo. Razbojniki v njem vprico občinstva izropajo trgovino. Vse je zelo naravno. Trgovci sicer kričijo in se brani z

nogami, razbojniki pa mu vse pokradejo. Grozljivo delo.

To delo so torej uprizorili. Pred začetkom predstave pa se je diletant, ki je igral trgovca, napil. Nalezel se ga je tako, mrha, da je bilo takoj videti, da trgovčeve vloge ne bo mogel odigrati. Ko je stopil k rampi, je namenoma pohodil električno žarnico.

Režiser Ivan Palič mi pravi:

„V drugem dejanju ga ne bomo smeli pustiti na oder. Vse žarnice bi pohodil, pasji sin. Kaj če bi ti vskočil namesto njega? Občinstvo je neumno, saj tega ne bo razumelo.“

„Veste, državljani, jaz ne morem stopiti pred rampo“, pravim. „Nikar me ne prosite. Malo prej sem pojedel dve meloni.“

Režiser pa kar naprej sili vame:

„Reši nas, bratec. Vskoči vsaj za eno dejanje. Morda si bo ta umetnik medtem opomogel. Nikar ne pretiraj prosvetnega dela.“

Tako so me nazadnje le preprosil. Stopil sem pred rampo.

Suženjstvo in ljudožerstvo še danes

Tako imenovani civilizirani svet je v zadnjih desetletjih storil precej, da so se mnoga plemena odvadila svojih „narodopisnih“ navad: pojesti človeka kot „svež prehrabeni artikel“.

Pred vojno, leta 1935, so cenili število kanibalov na vsem svetu na okrog 1 milijon. Po današnjih približnih cenitvah nekaterih angleških ustanov, ki si s tem ukvarjajo, se je to število znižalo na polovico. Najbolj je ljudožerstvo razširjeno v Polineziji, Makroneziji in Mikroneziji ter v osrednji Afriki. Torej je kanibalsko področje le izgubilo tisti široki svet romantičnega ljudožerstva, ko so se Evropejci bali na ta način „storiti smrt“, že ko je ladja zaplula mimo Gibraltarja. Danes lahko trdimo, da je kanibalov izredno malo in da moramo imeti veliko „srečo“ ter priti res na „pravi naslov“, če hočemo biti — pojedeni. Angleži se zelo radi hvalijo z uspehi svoje borbe proti kanibalstvu. Pred vojno so celo izdali almanah, v katerem je človek dobil vtis, da kanibalov ni več. Toda leta 1927, ko so ljudožerci pojedli vso vojaško posadko — 16 mož na nekem mikronezijskem otoku — je ta „propaganda“ prenehala. Če bi Angleži hoteli na vseh teh malih otokih uvesti strog režim in odpraviti kanibalstvo, bi potrebovali več sto tisoč, ne samo dobro oboroženih, temveč tudi hrabrih vojakov.

Tudi suženjstvo se je z vsemi gospodarskimi vzroki in posledicami ohranilo iz toliko opavnega starega veka. Strokovnjaki cenijo, da je danes v „uradni“ suženstvu okrog 5 milijonov ljudi, medtem ko je bila ta številka pred vojno še enkrat večja.

Združene države Amerike in trgovina s Črnci nam jasno kaže, kakšen obseg lahko zavzame

kupčevanje s sužnji in kako ti spremeniijo strukturo prebivalstva. V prvi polovici 17. stoletja so prvič pripeljali Črnce na ameriški trg, ker so bili Indijanci preslabotni za težka dela. Okrog leta 1700 je bilo v ZDA že okrog 250.000 črnih sužnjev. Po šestdesetih letih je bilo še enkrat več in po sto letih (1860) že 4 milijone 500.000. Konec 18. stoletja so Črnce prodajali po 200 dolarjev, sredi 19. stoletja že po 700 dolarjev, nekatere celo po 2000. V ZDA so suženjstvo končno le ukinili, čeprav Črncem praktično še niso dali vseh pravic in je ta problem še danes madež na toliko pevanih ameriški demokraciji.

Afrika in njena najbližja azijska kolonija, to so področja, kjer je trgovina s sužnji še vsakdanja stvar. Središča vsega je vsekakor Arabija: Meka, El Beida, Džida, Taif... To so prave borze, pravi sejmi za ljudi. „Blago“ dovažajo večidel iz Afrike po skrivnih kanalih. Suženjstvo je v Afriki razširjeno še več ali manj v Etiopiji, kar so Italijani zelo očitali, vendar le iz imperialističnih namenov, medtem ko v bivših italijanskih kolonijah ni bilo nič bolje. Društvo narodov pa se je že takrat borilo proti suženjstvu prav na tem področju in doseglo uspeh predvsem v Ugandi. Razen tega je suženjstvo še v osrednji Afriki in področju Sahare, pa tudi v Nepalju in nekaterih predelih Centralne Azije.

Naša civilizacija se torej lahko diči z modernim suženjstvom, ki pa je po zgledih iz davne preteklosti osnovalo čisto nekaj svojega, še bolj okrutnega in nečloveškega kot tako imenovani naši poldivji in nekulturni predniki. Število sužnjev vsekakor prekaša uradne cenitve.

„Kdo bo dal še za Stefan?“ je kričal Kajon in držal steklenico za vrat. „Nihče? — No, lepa reč. Še okusli ga niste. Dobro, dam sam zanj.“

Kar okrenil se je in šel.

„Kako mislite, možje?“ je vprašal France. „Predrag je, ali ne?“

„Če je človeku kaka stvar všeč, mu ni zlepa predraga. Sam ga boš plačal — sam rabil — sam sodi.“

France je slutil, da je Dolga vas kakor zadruga, v kateri ni izdajalca.

Popili so Stefan, France je konju znosil še nekaj žemelj — in kupčija je bila narejena tako, da mu ga Kajon prižene na Svetega Vida dan za teden dni na poskušnjo.

France je bil vesel, češ, kar tako se ne dam ujeti. Sedaj sem brez skrbi. Poskušnja pokaže konja.

S. D.

O kako lepe so...

O, kako lepe lo bele poti,

bele poti po domači deželi:

točkej se ajda ponuja čebeli,

tamkaj se klasje zoreče zlati.

Hiše so bele kraj belih poti

jablane nadnje stezajo veje,

jabolk z veja se na tisoče smeje:

„Jejte, otroci, nas — hi-hi-hi!“

Polje odprto je na stežaj,

potok po njem hiti, večni popotnik;

zadaj šumi gozd, stari dobrotnik,

svetla vabila v planinski sijaj.

Zemlja slovenska nas kliče na pot,

da jo spoznamo v gorah in ob morju,

do se v opojnem, širokem obzorju

žejni napijemo njenih dobrot...

In kakršen sem, v svojem suknjiču in hlačah, tak sem nastopil na oder. Le tujo bradico sem si prilepil in odšel na oder.

Občinstvo pa me je takoj spoznalo, čeprav je neumno.

„Aha“, so rekli, „Vasja je nastopil. Nič se ne boj“, so dejali, „kar začni.“

Jaz pa sem rekel:

„Bati se, državljani, ne kaže, kadar je trenutek kritičen. Umetnik se je napil in ne more stopiti pred rampo. Kozla!“

Začelo se je dejanje.

V dejanju igram trgovca. Kričim torej, se z nogami oteparam razbojnikov in čutim, ko da mi nekdo izmed diletantov res sega z roko v žep.

Obrnjen od umetnika si zapnem suknjič. Oteparam se jih, pravkar jih krešem po buticah.

„Ne približujte se mi“, pravim, „nemameži, rotim vas, ne približujte se mi!“

Razbojniki pa v duhu svoje vloge kar naprej pritiskajo na me. Iz žepa so mi potegnili denarnico in segli po moji uri.

„Na pomoč! Policija, državljani, pomagajte“, pravim, „saj vidite, da me hočejo okraštiti!“

In v tem je bil dosežen popoln učinek. Neumno občinstvo navdušeno ploska in kriči:

„Udri, Vasja, udri! Otrsi se jih, dragi, kar po njih, kar po buticah.“

„Nič ne zaleže, bratci“, pravim.

In krešem jih kar po buticah. Enemu diletantu že teče iz nosa kri, drugi lopovi pa so pobesneli in naskakujejo.

„Bratci“, zakličem, „kaj pa je to? Zakaj in čemu naj bi trpel jaz?“

Tedaj pa pokuka izza kulis režiser.

„Fant od fare si, Vasja. Imenitno igraš vlogo. Kar nadaljuj!“

Vidim: kliči na pomoč ne pomagajo. Kar koli kriknem, vse se ujema z gledališkim delom.

Tedaj poklekнем:

„Bratci“, pravim, „Ivan Palič“, pravim režiserju, „ne morem več. Spustite zavor. Saj vidite, da mi bodo zdaj ukradli še zadnje prihranke!“

Tedaj so mnogi gledališki strokovnjaki spoznali, da te besede ne sodijo v gledališko delo, in so prišli izza kulis. Tudi šepetalec, zahvalje bodi, je prilezel iz svoje hišice.

„Kaže, državljani“, pravi, „da so trgovci res sunili denarnico.“

Spustili so zavor, prinesli vedro vode in me napojili.

„Bratci“, pravim, „Ivan Palič“, pravim režiserju, „kaj pa je to? Nekdo mi je v skladu z igro na odru potegnil iz žepa denarnico.“

Preiskali so diletante, pa denarja niso našli. Prazno denarnico je nekdo vrgel za kulise.

Tako sem bil ob denar. Vi pa še govorite o umetnosti. Poznam jo, saj sem nastopal na gledališkem odru.

Bermudski otoki v Atlantiku

O Bermudih zadnje dni večkrat beremo, ker se obeta na njih mednarodno politično življenje važna konferenca. Bermudski otoki v Atlantiku so oddaljeni kakih 600 milj od obale ameriške države Caroline. Tam naj bi se sestali predsednik ameriške, angleške in francoske vlade, da bi proučili celotni mednarodni položaj, kakor se je razvil zlasti po Stalinovi smrti.

Bermudske otoke so Angleži z utrdami spreminili v nekakšen „zahodni Gibraltar“. Narava jim je dala za to vse pogoje. Obala Bermudskih otokov je, lahko bi rekli, ena sama pečina. Hkrati pa je ob morju naravnost idealna plaža, ki spominja na Riviero ali Florido. Bujno rasto tu cedre, palme, agave, kakteje in druge subtropske rastline, med njimi stoje pa lepe vile. Kdo bi se torej čutil, da so Bermudski otoki tako privlačni?

Te otoke je odkril leta 1522 Španec Bermude, Angleži pa so se jih polastili pičlih sto let pozneje. Okrog glavnega otoka štrli iz morja nad tri sto manjših koralnih. Glavno mesto Bermudskih otokov je Hamilton, ki le leta 1812 izpodrinil dotedanje glavno mesto St. Paul. Leta 1912 je imenoval angleški kralj Jakob I. za guvernerja tega otočja mizarja Richarda Moreeja. Moree je imel samo pet podložnikov. Tri leta pozneje je kralj ustanovil bermudsko družbo za izkoriščanje naravnih bogastev in pridelkov. Na teh otokih pridelujejo zdaj mnogo kave, tobaka in tropičnih sadežev. Jakob I. je dal prebivalcem tudi ustavo. Bermudski otoki imajo enega najstarejših parlamentov v vsej Britanski skupnosti narodov.

Na Bermudih je George Washington našel doberšen del tistih sredstev, s katerimi je v osvobodilni vojni potolkal angleške čete in tako izbojeval samostojnost kolonij. Borcem za neodvisnost poznejših Združenih držav Amerike je bilo pošlo strelivo. V tem kočljivem položaju je Washington zvedel, da je na Bermudih 800 sodov smodnika. Vpricho guvernerja so otočani izročili smodnik posadkam Washingtonovih ladij, in mlada Amerika te njihove pomoči nikoli ni pozabila. V Ameriki so zmeraj s posebnim veseljem sprejemali priseljence z Bermudov. Leta 1812 so v vojno z Anglijo zapleteni Američani sklenili polastiti se Bermudov. Zato so zbrali pri New Yorku močno ladjeve, načrta pa niso uresničili. Anglija je potem Bermude utrdila. Celih dvajset let je moralo 3000 kaznjencev naporno delati, da so utrdbi zgradili.

Zdaj imajo Bermudi 32.000 prebivalcev. Precej je med njimi še potomcev prvih angleških priseljencev in kaznjencev, drugi pa so na Bermudih leta 1844. Ko je leto dni pozneje bivši zamorski sužnji. Suženstvo so odpravili prispela k tem otokom ameriška ladja z 78 zamorci na krovu, je bermudski parlament raz-

glasil zamorce za svobodne. Vsi so ostali na Bermudih.

Zdaj so Bermudi važno pomorsko oporišče v prometu med dvema deloma sveta, pa tudi zelo važno prometno središče. Hamiltonsko pristanišče je eno največjih na svetu. Podnebje je zelo milo. Povprečna poletna temperatura znaša kakih 20 ° C. Na Bermudskih otokih ni talne vode. Ljudje si morajo pomagati z deževnico iz vodnjakov.

Največ dohodkov imajo prebivalci Bermudov od tujkega prometa. Sedanji guverner sir Alexander Hood pa je za ameriške uriste velika privlačnost, če nastopi na svečanostih v beli, z zlatom okrašeni uniformi in s plapolajočo perjanico. Tako se pelje v staromodni kočiji po glavnem mestu.

Na Bermudih so se leta 1943 zbrali predstavniki zavezniških držav in se posvetovali o usodi evropskih beguncev.

Premagali so Nanga Parbat

Avstrijsko-nemška alpinistična odprava je dne 4. julija dosegla v zahodni Himalaji vrh Nanga Parbat, ki je visok 8125 metrov. Premagana je gora, ki ji pravijo tudi gora plazov in smrti, saj je zahtevala 14 smrtnih žrtev iz vrst najboljših svetovnih alpinistov in smrt 17 nosačev — šerpasov.

Nanga Parbat je v kašmirski Himalaji na tromeji Indije, Sovjetske zveze in Ljudske republike Kitajske.

Francozi so osvojili Anaporno, Angleži Mount Everest, Nemci in Avstrijci pa Nanga Parbat. V odpravi so bili najboljši nemški in avstrijski alpinisti. Odpravo je vodil zdravnik dr. Karel Herrligkoffer, tehnično vodstvo odprave pa je bilo v rokah znanca Himalaje 50 letnega Avstrijca Petra Aschenbrennerja. V odpravi so priznani alpinisti svetovnega slovesa Bruno Reiner, Hans Ertel in drugi. Kot poročajo, se je na vrh Nanga Parbata prvi povzpел Avstrijec Hermann Buhl.

Člani avstrijsko-nemške odprave pred odhodom na parniku. Drugi od leve je premagovalec Nanga Parbata Hermann Buhl.

Moderne obratne naprave v pivovarni Schleppe

Priznana pivovarna Schleppe, katere začetki segajo do leta 1607, lahko zaznamuje v zadnjih letih zelo pomemben napredek v smotrnem obnavljanju svojega obrata. Z napravo strojev najmoderneje tehnike je močno dvignila zmogljivost obrata in kvaliteto proizvodnje. Klet za polnjenje steklenic je na primer ena najmodernejših v Avstriji. V velikih svetlih prostorih perejo, polnijo, zapirajo in etikirajo stroji steklenice z zmogljivostjo 7000 steklenic na uro. Steklenice se pomikajo na tekočem traku, kjer med potoma opravi stroj svoje precizno in brezhibno delo.

V brezhibnem in snažnem stanju so prav tako drugi oddelki. V prostorih za vrenje izvedejo dnevno tri zverjenja po 150 hektolitrov. V kleti za kvasenje se nahaja 12 kadi po 100 hektolitrov. Posebno za pivo potrebno drožje vzgajajo v poseb-

nem prostoru. V skladiščni kleti, razdeljeni na tri oddelke, se nahaja 180 sodov po 40 do 70 hektolitrov. Skladišna doba traja 2 — 3 mesece pri 0 — 1 stopinji temperature. V skladišču za steklenice je prostora za 3000 zabojev po 25 steklenic. V strojnem prostoru se nahaja hladilna naprava za celoten obrat. K obratu so vključene potrebne delavnice, kakor sodarska, ključavničarska, strugar-ska in mizar-ska.

Skratka, pivovarna Schleppe je opremljena z edinstveno najnovejšo konstrukcijo tehnike. Nemogoče je vse to opisati v kratkem sestavku in se bomo h temu še enkrat povrnili.

Odlično Schleppe-pivo razvažajo vozniki park, devet tovornih avtomobilov, trije dvovprežni in trije enovprežni vozovi.

RADIO-PROGRAM

RADIO CELOVEC

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
6.20 Jutranja glasba — 8.15 Kaj kuham danes?
— 8.30 Pozdrav zate — 9.05 Zanje poslušalcev —
10.15 in 15.00 Solska oddaja — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 12.00 Opoldanski koncert —
14.10 Kar si želite — 17.10 Popoldanski koncert.
Poročila dnevno ob: 7.00, 8.00, 12.30, 17.00, 20.00 in 22.00.

Sobota, 11. julij

8.45 Slovenska oddaja — „Za našega malega poslušalca“ — 11.45 Za naše podeželsko ljudstvo — 17.40 Na Ti in Ti — 18.00 Berlin, mesto med vzhod-

dom in zapadom — 22.30 Plesna glasba po naročilu.

Nedelja, 12. julij

7.15 Sonce čez hribeček gre, pesmi v nebo done .. — 9.20 Veselo se teden začel — 10.00 Maša — 11.15 Dober začetek, dobro vse — 14.00 Pasjednevni lov — 14.45 Pozdrav za mesto in deželo — 18.05 Dunajska komedija — 19.15 Vse za ptiča.

Ponedeljek, 13. julij

10.45 Iz ženskega sveta — 14.45 Mojstri besede — 15.45 Poslušalci pripovedujejo — 18.00 Humor svetovne književnosti — 20.15 Posebno za Vas.

Torek, 14. julij

14.30 Slovenska poročila in objave. Zdravniški vedež — 15.30 Za ženo in družino — 18.00 Pestr mozaik — 18.30 Za našo vas (slov. oddaja) — 20.15 „Na sončni strani“, pesmi.

Sreda, 15. julij

10.15 Male dragocenosti — 10.45 Iz ženskega sveta — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenska poročila in objave. Pojeta mešani zbor iz St. Ilja in centralni pevski zbor SFZ pod vodstvom Pavla Kernjaka — 18.00 Carobni svet na travniku.

Četrtek, 16. julij

10.15 Veseli predpoldne — 13.45 Leila Negra poje — 15.00 Ob robu svetovne zgodovine — 15.45 Za vas, draga gospodinja — 16.30 Poletje na Korškem — 18.30 Poznane melodije.

Petek, 17. julij

11.00 Veselo doni ... — 11.45 Za podeželsko ljudstvo — 14.30 Slovenske umetne pesmi — 16.00 Koncertna ura — 16.30 Vsi otroci poslušajo — 18.45 Kmečka oddaja — 23.00 Dobra beseda za lahko noč.

RADIO LJUBLJANA

Dnevne oddaje razen ob sobotah in nedeljah:
5.30 Dobro jutro dragi poslušalci! — 7.00 Radijski koledar in pregled tiska.

Poročila dnevno ob: 5.45, 6.30, 12.30, 15.00, 22.00 — 19.00 Radijski dnevnik.

Sobota, 11. julij

14.00 Zbori, solisti in ansambli izvajajo narodne pesmi — 15.10 Zabavna glasba — 18.20 Za pionirje

URADNE OBJAVE

Razpis službe občinskega tajnika

V občini Bistrica nad Pliberkom je razpisana za takoj namestitev občinskega tajnika. Upoštevati se bodo prosilci, ki ustrezajo pogojem za namestitev javnih uslužbencev. Lastnoročno spisano prošnjo z življenjepisom opremljeno z rojstnim listom, dokazom o državljanstvu, šolskim spričevalom, spričevalom o praksi, policijskim navrstvenim in zdravniškim spričevalom kakor tudi s spričevalom o uspešnem upravnem izpitu je predložiti do 20. julija pri navedeni občini. Prosilci morajo obvladati oba deželna jezika.

Spomenik „Neznani materi“

V dunajskem mestnem parku bodo postavili velik spomenik „Neznani materi“. Kipar Petruzzi je napravil osnutek, zahteval pa je, da mora biti spomenik iz brušenega stekla, ki ga bo kipar pripravil po lastnem postopku.

PAGO

Sadni sokovi in
pijače iz sadnih sokov
zares naravno čiste.

Tekoče sadje

Jakob Pagitz

CELOVEC-KLAGENFURT
am Waagplatz

Vaš otrok si želi

lepih slikanih knjig. Razveselite ga s čednimi slikanicami, ki mu bodo z večbarvnimi slikami odpirale pogled na stvari v svetu, hkrati pa ga polagoma uvajale v skrivnosti pisane besede.

„NAŠA KNIJGA“

CELOVCU, Gasometergasse 10
(vhod: Wulfengasse)

vam posreduje po zmernih cenah priljubljene slovenske slikanice:

„Prva knjiga o rastlinah“,

napisala Katja Spurova, slike

izdelal Rudi Gorjup, cena . . . šil. 12.—

„O goskici, ki se je učila peti“,

napisal K. Hroch, narisala

Marlenka Stupica, cena . . . šil. 10.—

„Moj koledar“,

narisala Marija Vogelnik,

cena šil. 16.—

„Sliki in pesmi o živalih“,

spesnil Matej Bor, naslikal

Maksim Sedej, cena šil. 11.—

Poslužite se današnje naročilnice na strani 8 in napravili boste veselju otroku največje veselje!

PIVOVARNA SCHLEPPE

od leta 1607

CELOVEC — PODGORA
Klagenfurt — Unterbergen

Za S 250.— mesečno dobite
tovarniško novo motorno kolo.
Potuznik, Klagenfurt-Celovec,
St. Ruprechterstrasse 4 Tel. 35-23

Odpošiljatelj: _____

(ime)

(Točen naslov)

Naročilnica

Pošljite mi, prosim, po povzetju naslednjo knjigo:

_____ dne _____ 1953.

(podpis)

Drucksache

Bücherzettel

znamka

30g

„Naša knjiga“

CELOVEC-KLAGENFURT
Gasometergasse 10